

Uchwały	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia.....	8
Glosy.....	15
Orzeczenia nie publikowane.....	35
OSNC 2003, nr 7-8.....	50
Wspomnienia i refleksje.....	56
Informacje.....	60
Statystyka.....	62

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 28 stycznia 2003 r., II Cz 177/03, zagadnienia prawnego:

„Czy w wypadku wniesienia apelacji przez adwokata reprezentującego stronę zwolnioną od kosztów sądowych w ułamkowej części, w sprawie podlegającej wpisowi stałemu określone w § 12.1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U.1996 Nr 154 poz. 753 z późn. zm.), ma zastosowanie art. 17 u.k.s.c, w sytuacji gdy, apelacja ta nie została opłacona w terminie do jej wniesienia?”
podjął uchwałę:

Do apelacji podlegającej wpisowi stałemu, wniesionej przez adwokata reprezentującego stronę zwolnioną od kosztów sądowych w ułamkowej części, stosuje się przepis art. 17 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.).

(uchwała z dnia 20 maja 2003 r., III CZP 16/03, B. Czech, J. Górowski, H. Wrzeszcz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie postanowieniem z dnia 7 lutego 2003 r., I ACz 61/03, zagadnienia prawnego:

„Czy zbywca wierzytelności jest legitymowany do wniesienia zażalenia na postanowienie wydane w trybie art. 788 § 1 k.p.c. o nadaniu klauzuli wykonalności na rzecz nabywcy wierzytelności?
a w wypadku odpowiedzi twierdzącej;

Czy przedmiotem kognicji sądu orzekającego o nadaniu klauzuli wykonalności w trybie art. 788 § 1 k.p.c. może być badanie zasadności zarzutu zbywcy wierzytelności co do odstąpienia od umowy przelewu wierzytelności?”
podjął uchwałę:

Zbywca wierzytelności nie jest legitymowany do wniesienia zażalenia na postanowienie wydane na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. o nadaniu klauzuli wykonalności na rzecz nabywcy wierzytelności.

*(uchwała z dnia 20 maja 2003 r., III CZP 19/03, B. Czech, J. Górowski,
H. Wrzeszcz)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanowieniem z dnia 23 stycznia 2003 r., I Cz 12/03, zagadnienia prawnego:

„1. Czy prawo wyboru komornika określone w art. 8 ust.1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U Nr 1997, nr 133, poz. 882 ze zm.) wyłączone jest w przypadku egzekucji z nieruchomości,

2. czy w przypadku pozytywnej odpowiedzi sąd rejonowy, bądź okręgowy rozpoznając skargę na czynności komornika obowiązany jest na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. nakazać przekazanie sprawy przez wybranego komornika komornikowi właściwemu ze względu na miejsce położenia nieruchomości,

3. czy w przypadku odpowiedzi negatywnej do rozpoznania skargi na czynności komornika wybranego niewłaściwego ze względu na miejsce położenia nieruchomości właściwy jest sąd przy którym działa komornik, czy sąd miejsca położenia nieruchomości?”

podjął uchwałę:

Prawo wyboru komornika, określone w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.), nie ma zastosowania do egzekucji z nieruchomości i odmówił odpowiedzi w pozostałym zakresie.

(uchwała z dnia 20 maja 2003 r., III CZP 24/03, B. Czech, J. Górski, H. Wrzeszcz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 13 grudnia 2002 r., II Ca 1249/02, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle art. 25 ust 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst. jedn. Dz.U. z 2000 roku, nr 46, poz. 543 z późn. zm.) zarządca nieruchomości znajdującej się w zasobie gminy wykonujący czynności zarządu w oparciu o umowę zarządu zawartą przed dniem wejścia w życie tej ustawy jest legitymowany czynnie w sprawie przeciwko byłemu najemcy o opróżnienie lokalu mieszkalnego po zakończeniu stosunku najmu powstałego przed dniem wejścia w życie powołanej wyżej ustawy w sytuacji, gdy nie nastąpiła zmiana treści umowy zarządu?”

podjął uchwałę:

Stosownie do treści art. 23 ust. 1 pkt 8 w związku z art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.), zarządca nieruchomości należącej do zasobu gminnego nie jest uprawniony do dochodzenia na drodze sądowej zwrotu przedmiotu najmu.

(uchwała z dnia 23 maja 2003 r., III CZP 26/03, A. Górski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Wysocka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Płocku postanowieniem z dnia 19 lutego 2003 r., IV Cz 659/02, zagadnienia prawnego:

„Czy składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy podlegają ściągnięciu w drodze egzekucji sądowej, a obejmujące je administracyjne tytuły wykonawcze są tytułami egzekucyjnymi w rozumieniu art. 777 § 1 pkt 3 k.p.c.?”
podjął uchwałę:

Administracyjny tytuł wykonawczy obejmujący składki na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy może stanowić tytuł egzekucyjny w rozumieniu art. 777 § 1 pkt 3 k.p.c.

(uchwała z dnia 23 maja 2003 r., III CZP 27/03, A. Górski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Wysocka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowieniem z dnia 23 stycznia 2003 r., I Ca 863/02, zagadnienia prawnego:

„1. Czy sąd orzekając na wniosek Urzędu Celnego na podstawie art. 77 § 2 w związku z art. 77 § 1 pkt 1 ppkt d Kodeksu Celnego w przedmiocie przepadku towaru na rzecz Skarbu Państwa objętego zakazem przywozu na polski obszar celny bierze pod uwagę stan prawny obowiązywania tego zakazu, w dniu ujawnienia, że towar objęty zakazem znajduje się na polskim obszarze celnym, czy też stan prawny z chwili zamknięcia rozprawy;

2. Czy w przypadku stwierdzenia, że zakaz wprowadzania na polski obszar celny towarów po jego ujawnieniu, a przed zamknięciem rozprawy przestał obowiązywać, możliwe jest orzeczenie przepadku towaru na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 77 § 2 Kodeksu Celnego?”

podjął uchwałę:

Orzekając o przepadku na rzecz Skarbu Państwa towaru objętego zakazem przywozu na polski obszar celny (art. 77 § 1 lit. d w zw. z art. 77 § 2 kodeksu celnego), sąd bierze za podstawę stan prawny – w odniesieniu do tego zakazu – obowiązujący w dniu ujawnienia, że towar objęty zakazem znajduje się na polskim obszarze celnym.

(uchwała z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 29/03, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, T. Żyźnowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Świdnicy postanowieniem z dnia 6 marca 2003 r., II Ca 101/03, zagadnienia prawnego:

„Czy po upływie terminu z art. 1015 § 1 k.c. spadkobierca może złożyć do protokołu skuteczne oświadczenie o odrzuceniu spadku, jeżeli oświadczenie o takim odrzuceniu spadku zostało zamieszczone we wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, który do sądu wpłynął w terminie zakreślonym ww. przepisem?”
postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 30/03, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, T. Żyźnowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Tarnowie postanowieniem z dnia 19 marca 2003 r., I Ca 426/02, zagadnienia prawnego:

„Czy decyzja organu administracyjnego II-giej instancji uchylająca decyzję podatkową organu I-szej instancji i przekazująca sprawę temu organowi do ponownego rozpoznania, przesądza w każdym wypadku o bezprawności działania organu I-szej instancji w rozumieniu art. 417 § 1 k.c. i art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, a w przypadku negatywnej odpowiedzi na powyższe pytanie :

wedle jakich kryteriów należy oceniać bezprawność działania organu administracyjnego I-szej instancji – w rozumieniu art. 417 § 1 k.c. i art. 77 ust. 1 Konstytucji RP - przy wydawaniu natychmiast wykonalnej decyzji podatkowej, następnie uchylonej przez organ II-giej instancji na skutek odwołania strony, jeśli na skutek takiej decyzji powstała szkoda w jej majątku?”

postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

*(postanowienie z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 34/03, G. Bieniek,
E. Skowrońska-Bocian, T. Żyznowski)*

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 53/03

Czy postępowanie układowe obejmuje wierzytelności zabezpieczone przez przewłaszczenie rzeczy na podstawie umowy powierniczej przewłaszczenia na zabezpieczenie?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 28 października 2002 r., VI Gz 144/02, J. Naworski, Z. Krepski, R. Owczarzak)

Sąd Okręgowy wskazał, że postępowanie układowe zasadniczo obejmuje wszystkie wierzytelności, a lista wyjątków określonych w art. 4 Prawa układowego ma charakter zamknięty. Nie powinno się zatem, w ocenie Sądu Okręgowego, wyklądać rozszerzająco art. 4 § 1 pkt. 5 Prawa układowego, który wyłącza spod układu wierzytelności zabezpieczonych zastawem. Jednak, jak zauważył Sąd Okręgowy, poglądy piśmiennictwa nie są w tym zakresie jednolite, a ponadto brakuje szerszych wypowiedzi orzecznictwa, co uzasadnia przedstawienie zagadnienia Sądowi Najwyższemu.

M.D.

*

III CZP 54/03

Czy przedłożenie przez pełnomocnika procesowego strony w trybie przepisu art. 130 § 1 k.p.c. pełnomocnictwa procesowego, z którego wynika, że w terminie uprawniającym do złożenia środka odwoławczego pełnomocnik ten nie był uprawniony do reprezentowania strony, uzasadnia odrzucenie środka odwoławczego jako złożonego przez osobę nieuprawnioną, czy też zgodnie z art. 130 § 3 k.p.c. pełnomocnictwo to odnosi skutek od dnia złożenia środka odwoławczego?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 8 maja 2003 r., I ACz 1556/02, R. Stachowiak, B. Żuber, M. Górecki)

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w wypadku, gdy brak pisma polega na niedołączeniu do niego pełnomocnictwa procesowego, a z pełnomocnictwa złożonego w celu uzupełnienia tego braku w trybie art. 130 § 1 k.p.c. wynika, iż nie istniało ono jeszcze w dacie złożenia pisma, należy wnosić, że stosunek pełnomocnictwa nie istniał w dacie złożenia pisma. Nie jest zatem jasne, czy w tej sytuacji znajduje zastosowanie art. 130 § 3 k.p.c. Zdaniem Sądu Okręgowego, pełnomocnictwo nie powinno wtedy odnosić skutku od daty złożenia pisma, albowiem w tym dniu pełnomocnik nie był uprawniony do jego wniesienia.

Przedstawione zagadnienie nie było dotychczas przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, jak również rozważań doktryny, zaś praktyka sądów jest w tym zakresie niejednolita.

M.D.

*

III CZP 55/03

Jaka kwota w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2000 r. była podstawą do wyliczenia pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej w sytuacji, gdy umowa o jej przyznanie została zawarta w oparciu o przepis 12 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 października 1993 r. w sprawie rodzin zastępczych (Dz.U. Nr 103, poz. 470 z późn. zm.)?

(postanowienie Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 20 marca 2003 r., I Ca 10/03, M. Nazdrowicz, A. Tymoszuik, K. Mazurek)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, w zakresie przedstawionego zagadnienia możliwe są trzy poglądy. Nie można wykluczyć, że podstawą określenia wysokości pomocy pieniężnej na częściowe utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 31 grudnia 2000 r. była kwota, o której mowa w art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych – przeciętne wynagrodzenie w ostatnim kwartale. Odpowiadałoby to brzmieniu umowy o udzielenie pomocy pieniężnej, w której wysokość pomocy uzależniona była – poprzez odesłanie do stosownego aktu prawnego – od wysokości przeciętnego wynagrodzenia za poprzedni kwartał. Ponadto stanowisko to może znajdować oparcie w treści art. 55 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, który przewidywał obowiązywanie umów w sprawie przyznania pomocy rodzinom zastępczym początkowo do dnia 31 grudnia 1999 r., a następnie do dnia 31 grudnia 2000 r.

Przyjęcie tego rozwiązania budzi jednak wątpliwości. Sąd Okręgowy zwrócił m.in. uwagę, że kwota, o której mowa w art. 20 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach, służy wyliczeniu kwoty bazowej przewidzianej w art. 19 tej ustawy. Ponieważ treść rozporządzenia z dnia 21 października 1993 r. w sprawie rodzin zastępczych nie została dostosowana do nowej ustawy o emeryturach i rentach, przyjęcie średniej z art. 20 ust. 3 jest możliwe jedynie na podstawie analogii. Przyjęcie tej kwoty prowadziłoby do zróżnicowania pomocy dla rodzin, które zawarły umowę przed i po dniu 1 sierpnia 1999 r.

Drugą możliwością jest uznanie jako podstawy pomocy pieniężnej kwoty, o której mowa w art. 19 ustawy o emeryturach i rentach. W tym wypadku również w rachubę wchodziłoby zastosowanie *analogiae legis*. Ze względu na sposób obliczania kwoty bazowej, która nawiązuje do przeciętnego wynagrodzenia stanowiącego podstawę wypłacanej pomocy pieniężnej dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych do końca 1998 r., jest ona w optymalny sposób zgodna z wolą stron wyrażoną w umowie. Nie istniałby też problem niezgodnego z Konstytucją wyżej wspomnianego zróżnicowania.

Ostatnia możliwość, która zdaniem Sądu Okręgowego wymaga rozważenia, opiera się na twierdzeniu, że podstawą udzielanej pomocy była kwota przeciętnego wynagrodzenia za trzeci lub czwarty kwartał 1998 r., a więc za okres, kiedy nie doszło z dniem 1 stycznia 1999 r. do zmian prawnych. Podstawą tego poglądu jest art. 55 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Z jego brzmienia zdaje się wynikać, że co do zasady pomoc dla rodzin zastępczych udzielana w oparciu o umowy ma się odbywać na dotychczasowych zasadach. Dopiero wystąpienie zmian w prawie pociągałoby za sobą konieczność odpowiedniego dostosowania tych umów. Przy takiej interpretacji tego przepisu wszelkie odwoływanie się do kwot określonych w art. 19 i 20 ust. 3

ustawy o emeryturach i rentach byłoby zbędne. Obowiązywałyby bowiem wysokość pomocy według ostatniego stanu prawnego przed zmianami dokonany z dniem 1 stycznia 1999 r.

M.D.

*

III CZP 56/03

**1. Czy w sprawach o podział wspólnego prawa najmu (podział majątku wspólnego) byli małżonkowie są lokatorami (współlokatorami) w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 (pkt 3) ustawy z 21. VI. 01 r. o ochronie praw lokatorów ... (Dz.U. Nr 71, poz. 733),
a jeśli tak, to:**

2. Czy przepisy tej ustawy, a w szczególności - jej art. 14 i 15 mają odpowiednie zastosowanie w tego rodzaju sprawach w sytuacji, gdy Sąd orzeka o obowiązku wydania lokalu będącego dotychczas przedmiotem wspólnego prawa najmu jednego z byłych małżonków na rzecz drugiego, któremu to prawo przypadło w wyniku podziału stosując (*per analogiam*) art. 624 zd. drugie k.p.c., czy też

3. W aktualnym stanie prawnym, tj. z uwzględnieniem powołanych wyżej regulacji ustawy o ochronie praw lokatorów utraciły walor aktualności zgodne dotychczas poglądy doktryny i judykatury o stosowaniu (*per analogiam*) w tego rodzaju sprawach art. 624 zd. drugie k.p.c.?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 17 kwietnia 2003 r., II Ca 158/03, J. Kwapiszewska, J. Jakubowska, M. Lechowska)

*

Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z legalną definicją zawartą w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, dotychczasowy współnajemca lokalu jest lokatorem w rozumieniu tej ustawy. Sąd Okręgowy wskazał, że pojęcie „lokatora” jest stosunkowo szerokie i nie ma wątpliwości, iż w wypadku powództwa o

eksmisję z przedmiotowego lokalu miałyby do byłego małżonka zastosowanie ustawa o ochronie praw lokatorów, a w szczególności przepisy art. 14 i 15 tej ustawy.

Odmienność podstawy faktycznej i prawnej w sprawie o podział majątku o obowiązku wydania lokalu przez współnajemcę nie zmienia oceny, że współnajemca jest lokatorem. Nakazywałoby to przyjęcie, że również w tym postępowaniu współnajemca podlega ochronie, o której mowa w art. 14 cytowanej ustawy. Rodzi to z kolei problem, w jaki sposób ma być ta ochrona zrealizowana w postępowaniu nieprocesowym, z treści art. 14 ust. 1 wynika bowiem możliwość orzekania o takim prawie najemcy tylko w wyroku eksmisyjnym, w procesie. Utwierdza w tym treść art. 15 ustawy o ochronie praw lokatorów, a w szczególności przewidziany w postępowaniu o eksmisję udział gminy z odpowiednim zastosowaniem przepisów o interwencji ubocznej.

Co do możliwości zastosowania *per analogiam* w tego rodzaju sprawach art. 624 zdanie drugie k.p.c. Sąd Okręgowy podkreślił, że taka możliwość zachodzi w wypadku istnienia tzw. luki prawnej, a kontekst językowy dotyczący podobnej sytuacji faktycznej nie wyłącza zastosowania przepisu w drodze analogii. W ocenie Sądu Okręgowego, regulacja art. 14 ustawy o ochronie praw lokatorów wyraźnie stanowiąca, że orzeczenie nakazujące opróżnienie lokalu i łącznie z nim rozstrzygające o uprawnieniu do lokalu socjalnego wobec podmiotu objętego tą ustawą może zapaść tylko w wyroku, skłania do wniosku, że w aktualnym stanie prawnym nie ma w tym zakresie luki prawnej, a zatem nie jest dopuszczalne analogiczne stosowanie art. 624 zdanie drugie k.p.c. W rezultacie należałoby przyjmować, że w postępowaniu nieprocesowym sąd orzeka jedynie o podziale wspólnego prawa najmu, zaś rozstrzygnięcie o wydaniu jego przedmiotu osobie uprawnionej może nieć miejsce tylko w procesie.

M.D.

*

III CZP 57/03

Czy komornik umarzając postępowanie egzekucyjne na wniosek wierzyciela w trybie art. 825 pkt. 1 k.p.c. zachowuje prawo na podstawie art. 49 ustawy z 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz.

822, z późn. zm.) do opłaty egzekucyjnej od wartości całego egzekwowanego świadczenia, czy tylko, jak stanowi art. 45 ust. 2 w/w ustawy, od wartości świadczenia, które zostało rzeczywiście od dłużnika wyegzekwowane chociażby z pominięciem komornika, w szczególności czy opłatę nie uiszczoną przez wierzyciela komornik ściąga od dłużnika na podstawie art. 59 ust. 1 w/w ustawy, pomimo, iż nie doszło do przekazania należności wierzycielowi przez dłużnika?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 28 kwietnia 2003 r., I Cz 129/03, W. Wójcicki, E. Dąbrowski, M. Trzaska)

Wątpliwości Sądu Okręgowego sprowadzają się do wzajemnych relacji pomiędzy przepisami art. 45 ust. 2, art. 49 i art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. Przepis art. 45 ust. 2 wymienionej ustawy stanowi, że za dokonaną egzekucję świadczeń pieniężnych komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 15 % wyegzekwowanego świadczenia. Także art. 59 ust. 1 ustala, że opłatę nie uiszczoną przez wierzyciela od kosztów sądowych oraz pozostałą część opłaty nie obciążającą wierzyciela komornik ściąga od dłużnika, z tym że drugą część opłaty stosunkowej oblicza się proporcjonalnie do wyegzekwowanych kwot. Art. 49 stanowi z kolei, że cała opłata stosunkowa wynosi 15 % wartości egzekwowanego świadczenia. Opłatę tę, w myśl tego przepisu, komornik pobiera także w wypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela złożony przed upływem roku od dnia otrzymania wniosku o wszczęcie egzekucji.

Relacje pomiędzy wymienionymi przepisami częściowo rozstrzygnął Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 18 lipca 2000 r., III CZP 23/00 (OSP 2002, nr 3, poz. 36), w której na gruncie nieco odmiennego stanu faktycznego stanął na stanowisku, że w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego o świadczenie pieniężne na wniosek wierzyciela, komornik zachowuje uprawnienie do ściągania od dłużnika pozostałej części opłaty egzekucyjnej, o której mowa w art. 59 ust. 1 ustawy o czynnościach komorników i egzekucji. W jej uzasadnieniu Sąd Najwyższy wyraził ogólniejszy pogląd, że opłata egzekucyjna jest niezależna od wkładu pracy komornika i jego woli, a także od efektywności egzekucji.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nasuwa to pytanie, czy komornikowi nie należy się opłata stosunkowa obliczona od wartości całego świadczenia, co do którego złożono wniosek o egzekucję, w danej sprawie komornik przeprowadził bowiem egzekucję

części świadczenia, a w pozostałej egzekucja została przeprowadzona przez komornika innego rewiru. W świetle art. 45 ust. 2 ustawy o czynnościach komorników i egzekucji, nie doszło więc do „wyegzekwowania” części świadczenia, co pociągałoby brak uprawnienia komornika do obciążenia dłużnika opłatą od wartości całego egzekwowanego świadczenia.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Związek jednego z małżonków z innym partnerem w czasie trwania małżeństwa, lecz po wystąpieniu zupełnego i trwałego rozkładu pożycia między małżonkami, nie daje podstawy do przypisania temu małżonkowi winy za ten rozkład.

(wyrok z dnia 28 września 2000 r., IV CKN 112/00, I. Koper, E. Skowrońska-Bocian, T. Żyznowski, OSNC 2001, nr 3, poz. 41; BSN 2000, nr 12, s. 8; MoP 2001, nr 3, s. 159)

Glosa

Zdzisława Krzemińskiego, Palestra 2003, nr 3-4, s. 227

Autor podzielił pogląd Sądu Najwyższego. Omówił pojęcie winy rozkładu pożycia na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego i poglądów doktryny oraz wskazał na dwa elementy wyróżniające winę: bezprawność postępowania, tj. sprzeczność z prawem lub zasadami współżycia społecznego, oraz element subiektywny, czyli stanowisko emocjonalne wobec swego zachowania i postępowania (umyślność i niedbalstwo).

W związku z tym – jego zdaniem – nie można mówić o winie w rozkładzie pożycia, gdy po stronie małżonka zachodzą okoliczności niezależne od jego woli.

Wcześniej glosę do omawianego wyroku opracował M. Bieniak (MoP 2002, nr 7, s. 323). Wyrok ten został skomentowany także przez S. Dmowskiego w „Przeglądzie orzecznictwa” (PS 2001, nr 9, s. 117).

Ł.P.

*

Przed wejściem w życie art. 572¹ k.c. wykonanie przez kupującego uprawnień z tytułu rękojmi z powodu wady prawnej obciążającej spółdzielcze

własnościowe prawo do lokalu, nie było uzależnione od wystąpienia osoby trzeciej z roszczeniem dotyczącym nabytego prawa.

(wyrok z dnia 5 października 2001 r., III CKN 1373/00, G. Bieniek, M. Kocon, H. Wrzeszcz, OSNC 2002, nr 6, poz. 81; OSP 2002, nr 6, poz. 82; BSN 2001, nr 12, s. 9; IC 2002, nr 4, s. 47; IC 2002, nr 5, s. 56; Rej. 2002, nr 7, s. 173; R.Pr. 2002, nr 6, s. 97)

Glosa

Małgorzaty Podreckiej, Monitor Prawniczy 2003, nr 9, s. 417

Powodowie nabyli na podstawie umowy zamiany spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu obciążone roszczeniem spółdzielni o uzupełnienie wkładu budowlanego w związku z przekształceniem prawa lokatorskiego na własnościowe.

W ocenie glosatorki, ustalony stan faktyczny wymagał zastosowania art. 226 § 3 Prawa spółdzielczego, czego nie uczynił żaden z sądów orzekających. Zgodnie z utrwaloną w literaturze i orzecznictwie wykładnią tego przepisu, jeżeli członek spółdzielni po otrzymaniu przydziału, ale przed ostatecznym rozliczeniem kosztów budowy, dokona zbycia własnościowego prawa do lokalu albo gdy prawo to przejdzie na spadkobierców lub licytantów, wówczas uprawnionym lub zobowiązanym z tytułu dokonania ostatecznego rozliczenia – jest z mocy ustawy – nabywca tego prawa.

W konsekwencji autorka stwierdziła, że zasadnicze znaczenie dla ustalenia osoby dłużnika ma chwila dokonania ostatecznego rozliczenia. Przyjęła, że nie jest nią data faktycznej kalkulacji, lecz moment ujawnienia rozliczenia członkom spółdzielni, a wezwanie do uzupełnienia wkładu ma charakter oświadczenia woli, które należy uznać za złożone z chwilą, gdy doszło do adresata w taki sposób, że mógł zapoznać się z jego treścią. Skoro zatem w stanie faktycznym glosowanego orzeczenia rozliczenie zostało podane do wiadomości powodom, to według art. 226 § 3 k.c. są oni zobowiązani do uzupełnienia wkładu.

Stosowanie dla ochrony nabywcy spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu przepisów o wadze prawnej wymagałoby – zdaniem glosatorki – spełnienia dwóch warunków. Po pierwsze, trzeba by nie wymagać, aby dla skuteczności ostatecznego rozliczenia wobec członków spółdzielni zostało im ono złożone, i po drugie, należałoby rozważyć taką interpretację art. 226 § 3 Prawa spółdzielczego, w

myśl której uprawnionym lub zobowiązanym wobec spółdzielni z tytułu ostatecznego rozliczenia jest kaźdoczesny (aktualny) członek spółdzielni aż do wygaśnięcia wierzytelności przysługującej jednej ze stron.

Odnosząc się do pojęcia wady prawnej, autorka rozważała kwestię, czy „obciążenie prawem osoby trzeciej” w rozumieniu art. 556 § 2 k.c. oznacza obok ograniczonych praw rzeczowych i użytkowania wieczystego także prawa obligacyjne. W literaturze wskazuje się, że te ostatnie należy traktować w kategoriach wady prawnej rzeczy tylko wówczas, gdy korzystają z rozszerzonej skuteczności przejawiającej się w tym, iż nie gasną wskutek zbycia rzeczy, a nowy właściciel wstępuje ex lege w istniejący stosunek zobowiązaniowy. Wierzytelności z tytułu wkładu nie obciążają spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Wprawdzie nabywca wstępuje w istniejący stosunek zobowiązaniowy, lecz roszczenie spółdzielni skierowane jest do niego jako do członka spółdzielni i tylko do chwili uzupełnienia wkładu.

W konkluzji glosatorka stwierdziła, że zobowiązanie do uzupełnienia wkładu i odpowiadająca mu wierzytelność spółdzielni się stanowią obciążenia w tradycyjnym rozumieniu tego pojęcia, a glosowane orzeczenie stanowi kolejny krok w kierunku liberalizacji pojęcia „obciążenie rzeczy prawem osoby trzeciej” w rozumieniu art. 556 § 2 k.c. przez objęcie nim także praw obligacyjnych.

D.O.

*

Odpowiedzialność Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego wobec osób uprawnionych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, przewidziana w przepisie art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (jedn. tekst: Dz.U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62 ze zm.) nie obejmuje odsetek za opóźnienie Zakładu Ubezpieczeń powstałe po ogłoszeniu upadłości tego Zakładu.

(uchwała z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 65/01, M. Wysocka, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, OSNC 2002, nr 9, poz. 108; OSP 2003, nr 5, poz. 56; BSN 2001, nr 11, s. 14; R.Pr. 2002, nr 6, s. 101)

Glosa**Pawła Graneckiego**, OSP 2003, nr 5, poz. 56

Glosowana uchwała dotyczy odpowiedzialności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego za zobowiązania upadłego zakładu ubezpieczeń z tytułu odsetek za opóźnienie w wypłacie odszkodowania obejmujące okres po ogłoszeniu upadłości. Autor nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że data przekazania akt szkody Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu jest chwilą przejęcia przez niego zobowiązań upadłego zakładu ubezpieczeń, a co za tym idzie – z tą chwilą (a nie z dniem ogłoszenia upadłości) Fundusz powinien być odpowiedzialny z tytułu odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia.

Przekazanie akt szkodowych jest jedynie czynnością techniczną, której nie należy przypisywać szczególnego znaczenia. Zgodnie z art. 56 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, akta przechodzą na rzecz Funduszu z dniem ogłoszenia upadłości, ale w praktyce proces ten trwa o wiele dłużej. Wobec tego Fundusz może zwlekać z uzyskaniem akt bez konsekwencji w postaci zapłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie odszkodowania.

Zdaniem autora, Sąd Najwyższy nie dostrzegł zmiany charakteru odpowiedzialności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego spowodowanej ogłoszeniem upadłości zakładu ubezpieczeń, z chwilą ogłoszenia upadłości bowiem niesprawcza odpowiedzialność za dług istniejący wraz z odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia odszkodowawczego ulega przekształceniu w odpowiedzialność własną Ubezpieczonego Funduszu Gwarancyjnego – odpowiedzialność sprawczą.

W konkluzji autor stwierdził, że Fundusz jest odpowiedzialny z tytułu odsetek za opóźnienie w wypłacie odszkodowania od daty ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, a nie od momentu przekazania mu akt szkody.

Uchwałę omówił także J. Kufel w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pr.Asek. 2003, nr 1, s. 62).

Ł.P.

1. Odpowiedzialność członków zarządu może dotyczyć nie tylko zobowiązań w rozumieniu art. 353 k.c., lecz także zobowiązań o charakterze publicznoprawnym.

2. Członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, pozwany o zapłatę należności z tytułu nie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne pracowników, ustalonych w tytule wykonawczym (art. 298 k.h.), nie może bronić się zarzutem przedawnienia należności z tytułu tych składek, opartym na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.).

(uchwała z dnia 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01, M. Sychowicz, T. Żyznowski, I. Koper, OSNC 2002, nr 10, poz. 118; IC 2002, nr 1, s. 8; Wok. 2002, nr 5, s. 7; Rej. 2002, nr 10, s. 155; R.Pr. 2002, nr 6, s. 99)

Glosa

Adama Mariańskiego, Monitor Prawniczy 2003, nr 8, s. 377

Autor zajął krytyczne stanowisko wobec obejmowania zakresem odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, na podstawie art. 298 k.h. (art. 299 k.s.h.), także zobowiązań tej spółki o charakterze publicznoprawnym, przesądzałoby to bowiem – jego zdaniem – zbędność regulacji zawartej w art. 116 Ordynacji podatkowej, która samodzielnie określa zasady odpowiedzialności członków zarządu wymienionej spółki za jej zobowiązania podatkowe, ustanawiając częściowo odmienne niż art. 299 k.s.h. przesłanki tej odpowiedzialności oraz inne okoliczności egzoneracyjne.

Glosator, dostrzegając konkurencyjny charakter obu podstaw odpowiedzialności, opowiedział się za ograniczeniem hipotezy art. 298 k.h. (art. 299 k.s.h.) do stosunków cywilnoprawnych, a regulacji prawa publicznego, w tym art. 116 Ordynacji podatkowej, do stosunków administracyjnoprawnych. Przyjęcie koncepcji zaproponowanej przez Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale prowadzi do wniosku, że uwolnienie się przez członka zarządu spółki z o.o. od odpowiedzialności na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej przez wskazanie majątku, który pozwala

na zaspokojenie zaległości podatkowych, uprawnia Skarb Państwa do wytoczenia powództwa na podstawie art. 299 k.s.h., czego – zdaniem glosatora – nie można zaakceptować.

Tezę zawartą w pkt. 2 glosowanego orzeczenia glosator również uznał za błędną. W jego ocenie, nie można żądać spełnienia świadczenia przez osobę trzecią, która odpowiada za zobowiązania dłużnika, wówczas, gdy roszczenie uległo przedawnieniu. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do sytuacji, w której podmiot odpowiadający za cudze zobowiązanie, pozbawiony możliwości podniesienia zarzutu przedawnienia, byłby w gorszym położeniu niż sam dłużnik, co z kolei godziłoby w zasadę subsydiarności odpowiedzialności osób trzecich.

W konkluzji autor stwierdził, że ochrona wierzyciela, jakim jest Skarb Państwa, z tytułu należności publicznoprawnych możliwa jest tylko i wyłącznie na podstawie przepisów prawa publicznego, która wyraźnie przewidują odpowiedzialność innych podmiotów niż dłużnik (podatnik, płatnik, inkasent). Nie można natomiast poszukiwać podstaw tej odpowiedzialności w prawie cywilnym.

Komentowaną uchwałę uwzględnił Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2002, nr 3-4, s. 221).

D.O.

*

Okresu posiadania przed wejściem w życie przepisów wyłączających zasiedzenie nieruchomości państwowych nie dolicza się do okresu, o który skraca się termin zasiedzenia nieruchomości państwowej, ani nie uwzględnia przy ustalaniu czasu posiadania niezbędnego do zasiedzenia takiej nieruchomości (art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, Dz.U. Nr 55, poz. 321).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 31 stycznia 2002 r., III CZP 72/01, T. Ereciński, F. Barczewska, H. Ciepla, T. Domińczyk, J. Gudowski, H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC 2002, nr 9, poz. 107; IC 2002, nr 2, s. 3; BSN 2002, nr 1, s. 8; Wok. 2002, nr 4, s. 1; Wok. 2002, nr 7-8, s. 1; Rej. 2002, nr 9, s. 150; R.Pr. 2002, nr 6, s. 94; NPN 2002, nr 1, s. 91; ; MoP 2003, nr 6, s. 270)

Glosa

Tomasza Staranowicza, Przegląd Sądowy 2003, nr 5, s. 138

W ocenie autora, glosowane orzeczenie jest dyskusyjne, ponieważ przedstawione w nim rezultaty wykładni językowej i funkcjonalnej art. XLI § 1 przepisów wprowadzających kodeks cywilny oraz art. 9 i 10 noweli lipcowej, nie wyjaśniają dwóch istotnych problemów. Po pierwsze, jak prawnie ocenić wszystkie przypadki posiadania nieruchomości państwowych, uzyskanego przed dniem 1 stycznia 1965 r. (bądź dniem 21 lipca 1961 r.), i po drugie, czy takie posiadanie, po dniu 1 stycznia 1965 r. bądź dniu 21 lipca 1961 r. utraciło jakiegokolwiek znaczenie prawne.

Zdaniem glosatora, dopuszczalność doliczenia do okresu posiadania wymaganego do zasiedzenia nieruchomości państwowej, okresu posiadania sprzed wejścia w życie przepisów wyłączających możliwość zasiedzenia tej nieruchomości uzasadniona jest zasadą ochrony praw nabytych i ekspektatyw tych praw, zasadami międzyczasowego prawa rzeczowego, *per analogiam* przepisami dotyczącymi zawieszenia biegu terminu przedawnienia. Autor stwierdził – wbrew stanowisku Sądu Najwyższego – że mimo art. 10 noweli lipcowej, który wyraźnie stwierdza, iż bieg terminu zasiedzenia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie tej noweli, to okresu posiadania samoistnego nabytego przed dniem 1 stycznia 1965 r. (bądź dniem 21 lipca 1961 r.) nie dolicza się do biegu terminu rozpoczętego w dniu wejścia w życie noweli, ale odwrotnie – ten drugi dolicza się do pierwszego. Tezę tę glosator uznał za uzasadnioną z dwóch względów. Po pierwsze, hipoteza art. 10 noweli lipcowej cofa się w czasie tylko do dnia 1 stycznia 1965 r. (bądź dnia 21 lipca 1961 r.), a więc nie obejmuje sytuacji istniejących przed tą datą, i po drugie, nabyta przed wejściem w życie kodeksu cywilnego (bądź ustawy z dnia 14 lipca 1961 r.) ekspektatywa powstała wcześniej, a zatem przysługuje jej pierwszeństwo przed ekspektatywą powstałą później, tj. od dnia 1 października 1990 r.

Autor, omawiając międzyczasowe aspekty zasiedzenia, podniósł, że wejście w życie kodeksu cywilnego (bądź ustawy z dnia 14 lipca 1961 r.) nie spowodowało zniweczenia okresu trwającego biegu zasiedzenia nieruchomości państwowych. Jego zdaniem, z dniem 1 stycznia 1965 r. (bądź 21 lipca 1961 r.) mogło nastąpić jedynie

zawieszenie biegu zasiedzenia nieruchomości państwowej, a nie – jak stwierdził Sąd Najwyższy – jego *sui generis* przerwanie.

Glosator podniósł, że stanowiska Sądu Najwyższego nie da się także obronić w świetle analogii do przepisów dotyczących zawieszenia biegu przedawnienia, ściśle do art. 121 pkt 4 k.c. W opinii autora, wejście w życie kodeksu cywilnego (bądź ustawy z dnia 14 lipca 1961 r.) w okresie biegu zasiedzenia nieruchomości państwowej, stanowiło dla tego biegu przeszkodę w rozumieniu art. 121 pkt 4 k.c., powodującą zawieszenie tego biegu, trwające do dnia uchylecia zakazu zasiedzenia nieruchomości państwowych, tj. do dnia 1 października 1990 r.

Reasumując, komentator podkreślił, że przedstawione argumenty przeważają nad racjami podniesionymi w omawianej uchwale, jednak stanowisko to nie jest bezdyskusyjne.

Głosę aprobującą do komentowanej uchwały napisał A. Stelmachowski (OSP 2002, nr 10, poz. 126; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2002, nr 11, s. 28), natomiast krytyczną J. Smólski (PS 2003, nr 3, s. 155; *vide* omówienia w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 4, s. 48). Zwrócił na nią uwagę także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2002, nr 5-6, s. 151).

E.S.

*

Uprawnionym do zgłoszenia żądania przewidzianego w art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.) jest każdy, kto ma interes prawny w tym, aby treść księgi wieczystej odpowiadała rzeczywistości stanowi prawnemu.

(wyrok z dnia 27 lutego 2002 r., III CKN 38/01, J. Gudowski, H. Pietrzkowski, A. Owczarek, OSNC 2003, nr 2, poz. 27; OSP 2003, nr 5, poz. 58; BSN 2002, nr 7-8, s. 11; NPN 2002, nr 1, s. 89; Rej. 2003, nr 2, s. 149; R.Pr. 2003, nr 2, s. 110)

Glosa

Edwarda Gniewka, OSP 2003, nr 5, poz. 58

Zdaniem autora, roszczenie przewidziane w art. 10 u.k.w. nie jest instrumentem ochrony indywidualnie zainteresowanych osób w takim znaczeniu, w jakim ochrony procesowej udziela art. 189 k.p.c. Cele obu postępowań są odmienne; celem postępowania o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu nieruchomościami, w związku z czym krąg osób uprawnionych do wystąpienia z powództwem określonym w art. 10 u.k.w. nie może być taki sam, jak w przypadku powództwa z art. 189 k.p.c.

Przepis art. 10 u.k.w. jasno wskazuje, że legitymowaną do wystąpienia z powództwem jest każda osoba, której prawo nie jest wpisane lub jest wpisane błędnie albo jest dotknięte wpisem nieistniejącego obciążenia lub ograniczenia. Wymaga podkreślenia, że krąg podmiotów uprawnionych do wystąpienia z powództwem z art. 10 u.k.w. jest taki sam, jak w przypadku złożenia wniosku o wpis do księgi wieczystej. Z wnioskiem może wystąpić właściciel, użytkownik wieczysty, osoba, na której rzecz wpis ma zostać dokonany, oraz wierzyciel, jeśli przysługuje mu prawo, które może być wpisane do księgi wieczystej (art. 626² § 5 k.p.c.). Zbieg ten jest zamierzony, trudno bowiem sobie wyobrazić, żeby z powództwem uzgadniającym mogła wystąpić osoba, która w ogóle nie byłaby uprawniona do złożenia wniosku o wpis do księgi wieczystej.

Takie określenie kręgu osób uprawnionych do wystąpienia z powództwem przewidzianym w art. 10 u.k.w. nie oznacza pozbawienia ochrony prawej osób trzecich stykających się z błędnym wpisem do księgi wieczystej. Dla ochrony ich praw niezbędne jest obalenie domniemanie wynikające z art. 3 ust. 1 u.k.w., tj., że prawo jawne z księgi wieczystej jest wpisane zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym. Mogą to zrobić nie w trybie art. 10 u.k.w., lecz w każdym procesie, w którym od stwierdzenia rzeczywistego stanu prawnego nieruchomości zależy treść rozstrzygnięcia.

Reasumując, autor glosy krytycznie odniósł się do stanowiska Sądu Najwyższego.

Ł.P.

*

Zbycie przez przedsiębiorstwo państwowe udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością bez zawiadomienia o zamiarze dokonania

transakcji organu założycielskiego, stwarza stan bezskuteczności zawieszonej tej czynności prawnej (art. 63 § 1 k.c.).

(uchwała z dnia 26 marca 2002 r., III CZP 15/02, E. Skowrońska-Bocian, A. Górski, A. Owczarek, OSNC 2003, nr 1, poz. 6; OSP 2003, nr 2, poz. 18; IC 2002, nr 4, s. 6; BSN 2002, nr 3, s. 11; Wok. 2002, nr 7-8, s. 10; R.Pr. 2003, nr 1, s. 113; Rej. 2003, nr 1, s. 158)

Glosa

Marka Jasiakiewicza, PPH 2003, nr 5, s. 53

Glosator krytycznie odniósł się do podjętej przez Sąd Najwyższy uchwały, stwierdzając, że *de lege lata* jest ono nie do przyjęcia ze względu na uregulowania ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (dalej powoływana jako „u.p.p.”), które przyznają przedsiębiorstwu państwowemu status państwowej osoby prawnej z wszystkimi wynikającymi stąd ograniczeniami, dotyczącymi w szczególności sprawowania nadzoru administracyjnego przez organ założycielski oraz reżimu obrotu mieniem przedsiębiorstwa.

W glosie przedstawiono problematykę związaną z obrotem mieniem należącym do przedsiębiorstw państwowych oraz istotę, zakres i charakter uprawnień nadzorczych przysługujących organowi założycielskiemu na podstawie art. 46a ust. 1 i 1a u.p.p. Autor glosy podkreślił, że uszło uwagi Sądu Najwyższego, iż przedsiębiorstwo państwowe obowiązane jest do zgłoszenia organowi założycielskiemu zamiaru dokonania czynności prawnej, bo takim zwrotem posłużył się ustawodawca, a zatem wskazana notyfikacja powinna poprzedzać zawarcie przedmiotowej umowy (*verba legis* art. 46a ust. 1a w zw. ust. 1 tego przepisu u.p.p.). W przeciwnym razie ustawodawca posłużyłby się sformułowaniem o potwierdzeniu czynności prawnej przez organ założycielski lub o zgłoszeniu faktu dokonania czynności. Podejmowanie uchwał w sprawie wyrażenia zgody na zbycie udziałów należy do wyłącznego zakresu uprawnień stanowiących rady pracowniczej (art. 24 ust. 1 pkt 4 ustawy o samorządzie załogi przedsiębiorstwa), a nie do organu założycielskiego, którego zgoda – wobec samodzielności przedsiębiorstwa – państwowego w ogóle nie jest wymagana. We wskazanym procesie decyzyjnym nie odgrywa żadnej roli organ nadzoru, a ewentualna decyzja nadzorcza nie może w

szczególności zastąpić ani uchylić aktu woli przedsiębiorstwa. Organ założycielski nie kreuje woli przedsiębiorstwa, bo nie jest jego organem. W sferze nadzoru mieści się prawo weta organu założycielskiego, przy czym chodzi o veto w postaci negatywnej, którego niewyrażenie powoduje, że czynność jest ważna. Ustawa przewiduje tylko jeden sposób aktywnego zachowania się organu założycielskiego, a mianowicie, po uprzedniej notyfikacji organ może skorzystać z uprawnienia odmówienia zgody na aprobowaną przez radę pracowniczą czynność prawną, przy czym powinien to uczynić w terminie zawitym jednego miesiąca. Niewystąpienie przesłanki negatywnej, co do dokonania czynności prawnej przez przedsiębiorstwo państwowe, w postaci braku ustawowej reakcji organu założycielskiego we wskazanym terminie, polegającej na braku odmowy (braku niewyrażenia zgody), pomimo wszczęcia procedury notyfikacyjnej, nie oznacza nic innego, jak brak przeciwstawienia się organu założycielskiego dokonaniu planowanej czynności prawnej.

Brak wystąpienia przesłanki negatywnej nie powinien być jednak utożsamiany z milczącym wyrażeniem zgody. Glosator podniósł, że w art. 46a u.p.p. nie ustanowiono żadnej reguły znaczeniowej, która nakazywałaby przyjęcie, iż brak aktywnej reakcji organu założycielskiego w oznaczonym terminie jest równoznaczny z wyrażeniem zgody. Z analizy art. 46a u.p.p. wyprowadził wniosek, że do dokonania czynności prawnej wprawdzie nie jest potrzebna zgoda organu założycielskiego (zgoda nie jest określona jako przesłanka pozytywna), natomiast wymaga się, aby nie odmówił zgody organ założycielski (brak przesłanki negatywnej). Z faktu przyznania organowi założycielskiemu uprawnienia nadzorczego do „odmowy wyrażenia zgody” na zbycie udziałów w spółce z o.o. nie można wywodzić, że jest to tożsame z jednoczesnym przyznaniem temu organowi uprawnienia do „wyrażenia zgody” na dokonanie wskazanej czynności prawnej.

Glosator wytknął Sądowi Najwyższemu, że nie odniósł się do znaczenia prawnego zaniechania przez przedsiębiorstwo państwowe wszczęcia obligatoryjnej procedury notyfikacyjnej oraz procedury rozstrzygnięcia sporów pomiędzy przedsiębiorstwem a organem założycielskim (art. 63 u.p.p.). W jego ocenie ustawa, stwarzając wymóg uprzedniej notyfikacji, jednoznacznie wyłączyła możliwość potwierdzenia umowy zawartej bez wyczerpania tego trybu. Uchybienie procedurze notyfikacyjnej glosator porównał do zawarcia umowy bez obligatoryjnego przetargu, który musi poprzedzać zawarcie umowy. Sam fakt wystąpienia tego rodzaju

uchybień o charakterze formalnym powoduje w jego ocenie bezwzględnie nieważność czynności prawnej jako sprzecznej z bezwzględnie obowiązującym przepisem art. 46a ust 1a u.p.p. w zw. z art. 58 k.c. Nie ma tu, jego zdaniem, bezskuteczności zawieszanej, która dotyczy „zgody” (art. 63 k.c.), a nie jak to wynika z przepisu art. 46a ust 1a w zw. z art. 46a ust. 1 pkt 3 u.p.p. – braku odmowy.

W ocenie glosatora, nie ma żadnego racjonalnego uzasadnienia dla rozróżnienia sankcji, które powinny być stosowane na wypadek uchybień przepisom o obligatoryjnej notyfikacji, odnoszącym się do zbycia przez przedsiębiorstwo państwowe udziałów w spółce z o.o. w trybie wniesienia ich jako aportu do spółki lub fundacji (co jest objęte zakresem art. 46a ust. 1 u.p.p., czyli notyfikacja i sankcja nieważności z art. 46b) oraz zbycia takich udziałów w drodze umowy sprzedaży (art. 46a ust. 1a u.p.p., czyli notyfikacja i brak sankcji z ustawy o przedsiębiorstwach państwowych).

Nieuzasadnione – zdaniem glosatora – jest także różnicowanie przez obowiązujące przepisy prawa trybu zbywania udziałów w zależności od tego, czy zbywającym jest przedsiębiorstwo państwowe, czy też Skarb Państwa. Zbywanie udziałów w spółkach z o.o. należących do Skarbu Państwa w trybie prywatyzacji pośredniej (art. 33 ustawy o prywatyzacji i komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych) wymaga zachowania trybu przetargowego. W przypadku sprzedaży udziałów przez przedsiębiorstwo państwowe brak wymogu co do obligatoryjnego trybu przetargu, który dotyczy tylko sprzedaży rzeczowego majątku trwałego, występuje natomiast obligatoryjna notyfikacja organu założycielskiego o zamiarze dokonania takiej czynności prawnej (art. 46a ust 1a w zw. z art. 46a ust. 1 u.p.p.). Jest to zatem, jak podkreślił glosator, łatwy sposób obchodzenia wymogów trybu przetargowego przez wniesienie rzeczowego majątku trwałego do spółki (brak przetargu), a następnie zbycia udziałów osobom trzecim (brak przetargu).

Wcześniej aprobującą glosę do omawianej uchwały napisał Z. Radwański (OSP 2003, nr 2, poz. 18; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2003, nr 3, s. 34).

M.K.

Przepis art. 18 ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. Nr 149, poz. 703 ze zm.) umożliwia stronom umowy zastawniczej jedynie wyłączenie ustawowego skutku w postaci wygaśnięcia zastawu w razie wygaśnięcia wierzytelności zabezpieczonej tym zastawem. Strony umowy nie mogą natomiast postanowić, że ustanowiony zastaw zabezpieczający wierzytelność o oznaczonej wysokości nie wygaśnie i będzie zabezpieczał wierzytelność o nieoznaczonej wysokości, ze wskazaniem innej najwyższej sumy zabezpieczenia.

(postanowienie z dnia 9 kwietnia 2002 r., III CKN 806/99, G. Bieniek, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, OSNC 2003, nr 6, poz. 82; OSP 2003, nr 5, poz. 59; BSN 2002, nr 11, s. 11; Pr.Bank. 2003, nr 1, s. 36; MoP 2003, nr 3, s. 124)

Glosa

Jacka Gołaczyńskiego, OSP 2003, nr 5, poz. 59

Zdaniem autora, przepis art. 18 ust. 1 nie może mieć decydującego znaczenia dla oceny kwestii akcesoryjności zastawu rejestrowego, zawiera on bowiem wyjątek od ogólnej zasady, zgodnie z którą z chwilą wygaśnięcia wierzytelności wygasa jednocześnie zastaw rejestrowy. Z faktu, że strony mogą przewidzieć odmienny skutek spowodowany wygaśnięciem wierzytelności nie można wyprowadzać zbyt daleko idących wniosków, celem wprowadzonego wyjątku było bowiem zapewnienie stronom pozostającym w stałych stosunkach gospodarczych możliwości wykorzystania już raz ustanowionego zastawu rejestrowego dla zabezpieczenia następnych wierzytelności, natomiast z całą pewnością nie było wolą ustawodawcy pozostawienie zastawu rejestrowego bez istnienia „nowej” wierzytelności.

Według glosatora, za akcesoryjnym charakterem zastawu rejestrowego przemawia szereg argumentów. Po pierwsze, zastaw rejestrowy jest jednym z praw zastawniczych, do którego na mocy art. 1 ust. 2 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów należy odpowiednio stosować przepisy kodeksu cywilnego, a te kształtują zastaw jako prawo akcesoryjne (art. 306 i 323 k.c.). Po drugie, z art. 1 i 17 ustawy wynika, że zastaw taki może być ustanowiony w celu zabezpieczenia wierzytelności i może być przeniesiony tylko wraz z przeniesieniem wierzytelności którą zabezpiecza. Ponadto z art. 6 ustawy wynika, że dopuszczalne jest

ustanowienia zastawu rejestrowego z podaniem najwyższej sumy zabezpieczenia dla zabezpieczenia wierzytelności przyszłej lub warunkowej. Z faktu, że zaspokojenie zastawnika nie może nastąpić przed powstaniem wierzytelności (przyszłej) wynika można wyprowadzić wniosek, że zastaw nie może istnieć bez wierzytelności.

Ł.P.

*

Odpowiedzialność cywilna redaktora naczelnego (art. 38 ust. 1 Prawa prasowego) za bezprawne naruszenie dobra osobistego wymaga ustalenia, że decydował o publikacji.

(wyrok z dnia 17 kwietnia 2002 r., IV CKN 925/00, Z. Strus, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, OSP 2003, nr 5, poz. 60)

Glosa

Izabeli Dobosz, OSP 2003, nr 5, poz. 60

W sprawie chodziło o naruszenie czci spowodowane ukazaniem się artykułu prasowego zaopatrzonego w rysunek, który był ilustracją krytycznej publikacji.

Autorka podzieliła pogląd Sądu Najwyższego. Za przyjęciem odpowiedzialności redaktora naczelnego przemawiają względy celowościowe, gdyż bardzo często nie jest możliwe ustalenie tożsamości autora artykułu. Redaktor naczelny, jako osoba decydująca o całokształcie działalności redakcji i godząca się na niezamieszczanie informacji o autorze artykułu, powinien zdawać sobie sprawę, że na nim skupi się cała reakcja procesowa. Dochodzenie odpowiedzialności od redaktora naczelnego jest łatwiejsze ze względu na konieczność zamieszczenia na każdym egzemplarzu jego personaliów (art. 27 ust. 1 pkt. 2 Prawa prasowego). Ze względu na brak w prawie polskim instytucji tzw. redaktora naczelnego odpowiedzialność za publikację materiałów prasowych powinien ponosić ten redaktor naczelny, który pełnił funkcję w momencie opublikowania artykułu naruszającego cudze dobra osobiste.

Przesłanką odpowiedzialności redaktora naczelnego jest bezprawność, a nie wina. Wina może mieć tylko znaczenie w sytuacji wystąpienia z roszczeniem o

zadośćuczynienie pieniężne albo o naprawienie szkody majątkowej pozostającej w związku z naruszeniem dobra osobistego.

Zdaniem autorki, redaktor naczelny nie należy do kategorii osób, „które spowodowały opublikowanie materiału prasowego” w rozumieniu art. 38 prawa prasowego. Z porównania zakresów definicji ustawowych „redaktora” i „redaktora naczelnego” wynika, że każdy redaktor naczelny jest jednocześnie redaktorem w rozumieniu prawa prasowego, gdyż decyduje lub współdecyduje o publikacji materiałów prasowych, ale nie odwrotnie.

Mówiąc o osobie, „która spowodowała opublikowanie materiału prasowego”, ustawodawca miał na myśli każdego, kto przyczynił się do tego, że materiał prasowy został opublikowany (np. informatora, rzecznika prasowego, agencję prasową).

Ł.P.

*

Termin płatności ceny może być przyjęty przez podmiot udzielający zamówienia publicznego jako jedno z kryteriów oceny oferty (art. 2 ust. 1 pkt 8 i art. 27d ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664).

(uchwała z dnia 18 września 2002 r., III CZP 52/02, H. Wrzeszcz, G. Bieniek, B. Czech, OSNC 2003, nr 6, poz. 79; OSP 2003, nr 5, poz. 57; BSN 2002, nr 9, s. 9; Wok. 2002, nr 10, s. 9; Wok. 2003, nr 1, s. 6; MoP 2003, nr 5, s. 218)

Glosa

Ryszarda Szostaka, OSP 2003, nr 5, poz. 57

Za kryteria oceny oferty autor uznał mierniki przyrzeczone z góry przez organizatora przetargu w warunkach przetargowych, którymi kieruje się on przy ocenie i wyborze najkorzystniejszej oferty. Podkreślił, że przy ocenie oferty przy zamówieniach publicznych należy mieć przede wszystkim na względzie ochronę interesów publicznych. W związku z tym nie można pozostawić tej sfery zagadnień wyłącznie swobodnej woli stron uczestniczących w procedurze przetargowej.

Obok funkcji proceduralnych każde kryterium oceny oferty ma także znaczenie materialnoprawne, każde z kryteriów wpływa bowiem na treść określonych postanowień ofertowych, a pośrednio także na treść niektórych warunków umowy.

Z zasady równego traktowania oferentów (art. 16 u.z.p.) wynika, że kryteria oceny oferty powinny mieć charakter przedmiotowy, dlatego nie mają znaczenia wszelkie okoliczności podmiotowe dotyczące osoby oferenta, tj. doświadczenie lub wiarygodność.

Autor nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego dopuszczającym przyjęcie „terminu płatności ceny” jako jednego z kryteriów oceny oferty, pojęcie to nie należy bowiem do „kryterium odnoszącego się do przedmiotu zamówienia”, o którym mowa w art. 2 pkt 8 u.z.p. Nie można utożsamiać kryteriów oceny ofert z warunkami wymaganymi od oferentów. „Termin płatności ceny” nie dotyczy nawet pośrednio przedmiotu zamówienia ani nawet przedmiotu zobowiązania.

Za dopuszczalnością przyjęcia kryterium w postaci „termin płatności ceny” nie może także przemawiać funkcjonalny związek „płatności” z „ceną”, ponieważ przepis art. 2 pkt 8 u.z.p. wyraźnie wskazuje, że do kręgu potencjalnych kryteriów oceny ofert wchodzi tylko takie, które uzasadniają „najkorzystniejszy bilans ceny oraz odnoszą się do przedmiotu zamówienia”.

Ponadto za niedopuszczalnością przyjęcia „kryterium terminu płatności ceny” przemawia także wykładnia funkcjonalna omawianego przepisu. Konstruowane w konkretnym przypadku kryteria muszą mieć bezpośredni związek z ekonomicznym interesem publicznym (zamawiającego), na co wskazuje zwrot „najkorzystniejsza oferta”. Przymusowym kryterium jest więc cena transakcji – im niższa, tym lepsza dla zamawiającego, majątkowym zaś odpowiednikiem ceny jest przedmiot zamówienia, względem którego cena stanowi ekonomiczny ekwiwalent. Stąd mowa o „bilansie ceny”.

W konsekwencji autor nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego.

Ł.P.

prawo cywilne procesowe

1. Przeszkody w przeprowadzeniu dowodu z badania krwi, stwarzane przez stronę zobowiązaną do poddania się temu badaniu, mogą być podstawą,

opartego na domniemaniu faktycznym, ustalenia sądu zgodnego z twierdzeniami strony przeciwnej.

2. W procesie o ustalenie ojcostwa, w którym dowód z badania DNA nie może być przeprowadzony, ponieważ matka nie zgadza się na pobranie krwi, domniemanie wywiedzione na podstawie art. 233 § 2 k.p.c. mogłoby stać się przesłanką obalenia domniemania wynikającego z art. 85 § 1 k.r.o., gdyby uzasadniało jednocześnie wniosek, że ojcostwo innego mężczyzny jest bardziej prawdopodobne.

(wyrok z dnia 9 stycznia 2001 r., II CKN 1140/00, Z. Strus, B. Czech, B. Mysza, OSNC 2001, nr 10, poz. 152, BSN 2001, nr 7, s. 9; R.Pr. 2001, nr 5, s. 121)

Glosa

Beaty Janiszewskiej, Przegląd Sądowy 2003, nr 5, s. 151

Autorka stwierdziła, że pierwsza część tezy glosowanego wyroku wyraża z jednej strony stanowisko aż nazbyt oczywiste, z drugiej zaś – na tle uzasadnienia – za wąsko ujmuje istotne dla praktyki zagadnienia związane z odmową pobrania krwi do celów dowodowych.

Glosatorka zastanawiała się nad wskazaniem zakresu „zastosowania” pierwszej z tez wyroku. W jej ocenie, ta część tezy obejmuje przypadki stwarzania utrudnień przez stronę nieobarczoną ciężarem dowodu, jeśli natomiast w sytuacji niedziałania domniemania prawnego ojcostwa sama powódka będzie stwarzała trudności w przeprowadzeniu dowodu z analizy kodu genetycznego, to nie jest konieczne odwoływanie się do domniemania faktycznego. Wbrew stanowisku Sądu Najwyższego, autorka uważa, że odmowa pobrania krwi przez podmiot, na którym ciążył dowód istotnej w sprawie okoliczności, nie musi być traktowana jako podstawa domniemania faktycznego. W konsekwencji daje to sądowi większą swobodę w ocenie, jak zinterpretować odmowę poddania się dowodowi, skoro nie jest konieczne dokonanie pozytywnego ustalenia, rozstrzygającego o ojcostwie pozwanego.

Za nietrafne uznała autorka powołanie się w drugiej tezie glosowanego wyroku na skuteczność domniemania faktycznego (art. 233 § 2 k.p.c.) dopiero wtedy, gdyby uzasadniało jednocześnie wniosek, że ojcostwo innego mężczyzny jest bardziej

prawdopodobne. Ponadto stwierdziła, że Sąd Najwyższy nierówno potraktował takie samo zachowanie się stron w sytuacji zajmowania przez nie analogicznych ról w postępowaniu dowodowym.

Zdaniem glosatorki, wykładnia zaproponowana w omawianym orzeczeniu nie wydaje się trafna również dlatego, że niweczy potwierdzoną przez Sąd Najwyższy szczególną moc dowodu z analizy DNA. Pozwanego pozostawia w poczuciu bezsilności, zaś sąd orzekający w sprawie – z wątpliwościami co do rzeczywistego przebiegu zdarzeń. Nie daje więc w praktyce odpowiedzi na pytanie o skuteczną reakcję na działanie strony uniemożliwiającej przeprowadzenie wspomnianego dowodu.

Autorka stwierdziła, że wnioskowanie Sądu Najwyższego stoi w sprzeczności z podkreślanym przezeń w uzasadnieniu społecznym tłem spraw o ustalenie ojcostwa. Do zrealizowania takich celów postępowania nie prowadzi jednak dostrzegana na tle drugiej tezy glosowanego wyroku nierówna ocena stwarzanych przez strony przeszkód w postępowaniu dowodowym. W ocenie autorki, Sąd Najwyższy powinien podjąć próbę bardziej stanowczej i konsekwentnej reakcji na odmowę poddania się temu dowodowi przez powódkę.

Reasumując, glosatorka uznała omawiane orzeczenie w znacznym stopniu za godne aprobaty, jednak nie spełniające oczekiwań, jakie można wiązać z wypowiedzią o tej randze i tematyce.

E.S.

*

Przepis art. 626¹ § 1 k.p.c. ma zastosowanie także w postępowaniu apelacyjnym.

(uchwała z dnia 27 lutego 2002 r., III CZP 3/02, J. Gudowski, H. Pietrkowski, A. Owczarek, OSNC 2002, nr 12, poz. 145; BSN 2002, nr 2, s. 10; IC 2002, nr 3, s. 4; R.Pr. 2003, nr 1, s. 117)

Glosa

Wiesława Sługiewicza, Przegląd Sądowy 2003, nr 5, s. 171

Autor zwrócił uwagę, że skoro wynik interpretacji językowej przedstawionej w uchwale jest oczywisty, tzn. założenie, że art. 514 § 1 k.p.c. stanowi *lex generalis*, a art. 626¹ § 1 k.p.c. *lex specialis*, przy czym oba mają pierwszeństwo przed art. 13 § 2 k.p.c. jako regulacją *lex subsidiaria* – zbędne było odwoływanie się do wykładni funkcjonalnej. W ocenie autora, składowi orzekającemu chodziło zatem o wzmocnienie siły swej argumentacji, szczególnie, że w tej kwestii ostatnie orzeczenie o odmiennym poglądzie prawnym zostało wydane przez Sąd Najwyższy w dniu 21 czerwca 1966 r.

Glosator przypomniał genezę wprowadzenia art. 626¹ § 1 k.p.c. oraz dotychczasową praktykę orzecniczą sądów drugoinstancyjnych. Zgodnie z nią apelacje, a wcześniej rewizje, wnoszone od orzeczeń kończących sprawy wieczystoksięgowe co do istoty sprawy, rozpoznawane były na rozprawach. Autor podkreślił, że przyjęcie i ugruntowanie poglądu prawnego, przedstawionego w omawianej uchwale, może mieć decydujący wpływ na zmianę sposobu rozpoznawania spraw przez drugą instancję, jak również na postępowanie kasacyjne.

W ocenie glosatora, nie można zgodzić się z wywodem Sądu Najwyższego, że rozprawa stwarzała większe możliwości kontroli sądu pierwszej instancji niż posiedzenie niejawne, co było zrozumiałe w wypadku orzekania w sprawach wieczystoksięgowych przez państwowe biura notarialne. Autor stwierdził, że ustawodawca w art. 514 § 1 zd. 2 k.p.c. przewidział, iż mimo niewyznaczenia rozprawy, sąd przed rozstrzygnięciem sprawy może wysłuchać uczestników na posiedzeniu sądowym lub zażądać od nich oświadczeń na piśmie. Możliwości kontrolne sądu drugiej instancji będą zatem identyczne, jak w wypadku wyznaczenia i przeprowadzenia rozprawy, gdyby uznać za trafny pogląd prawny zaprezentowany w uchwale.

Autor zaproponował spojrzenie na ten problem w kontekście ograniczonej kognicji sądu wieczystoksięgowego. Zwrócił uwagę, że w postępowaniu wieczystoksięgowym nie są rozpoznawane jakiegokolwiek spory z zakresu własności, ani w charakterze przesłanki, ani samego rozstrzygnięcia. Tym samym ograniczona kognicja sądu wieczystoksięgowego rozciąga się na postępowanie apelacyjne, którego rola sprowadza się do merytorycznej oceny orzeczenia sądu wieczystoksięgowego w tych samych granicach.

Glosator zwrócił uwagę na podkreślane w doktrynie stanowisko, że ograniczona kognicja to wskazanie przez ustawodawcę, iż sąd wieczystoksięgowy może oceniać jako materiał dowodowy jedynie określone dokumenty. Zdaniem autora, skoro badanie treści księgi wieczystej, wniosku o wpis oraz załączonych do niego dokumentów stanowiących podstawę wpisu, może dokonywać sąd wieczystoksięgowy na posiedzeniu niejawnym, to tym samym brak jest przeszkód celowościowych, aby treść art. 514 § 1 k.p.c. rozciągnąć na postępowanie apelacyjne. Mając zatem na względzie rezultaty wykładni językowej i dodatkowo funkcjonalnej, autor w pełni zaaprobował glosowaną uchwałę.

E.S.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 5 k.c.

Brak pełnej i zrozumiałej informacji o skutkach choroby zakaźnej, której powód nabawił się w publicznym zakładzie opieki zdrowotnej, może usprawiedliwiać przekroczenie terminu przedawnienia roszczenia o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę i uznanie, że zarzut przedawnienia podniesiony przez stronę pozwaną stanowi nadużycie prawa podmiotowego.

(wyrok z dnia 8 listopada 2002 r., III CKN 1115/00, T.Domińczyk, Z. Kwaśniewski, Z. Strus)

*

art. 24 k.c.

Stwierdzenie bezprawności działania poszkodowanego nie wyłącza bezprawności działania sprawcy, dopuszczającego się naruszenia dóbr osobistych.

(wyrok z 13 listopada 2002 r., I CK 213/02, A. Górski, H.Wrzeszcz, M. Wysocka)

Przepisy regulujące podsłuch procesowy (art. 237 k.p.k.) i podsłuch operacyjny (art. 19 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji; Dz.U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58), uznawane powszechnie za okoliczności wyłączające bezprawność podsłuchu, stanowią istotną wskazówkę przy ocenie wyłączenia bezprawności w innych wypadkach podsłuchu, ponieważ świadczą o tym, w jakich sytuacjach sam ustawodawca dopuszcza możliwość ograniczenia tajemnicy komunikowania się.

(wyrok z dnia 13 listopada 2002 r., I CKN 1150/00, A. Górski, H.Wrzeszcz, M. Wysocka)

*

art. 58 k.c.

Zakazy dokonywania określonych czynności prawnych mogą także wynikać z norm prawa publicznego. W razie ich naruszenia stosuje się właściwe dla nich sankcje wskazane w odpowiednich gałęziach prawa. Jeżeli jednak cel takiej normy (zakazu) wskazuje na to, że ma ona zapobiegać kształtowaniu się stosunku cywilnoprawnego sprzecznego z nią, wówczas należy przyjąć, iż czynność prawna dokonana wbrew temu zakazowi jest bezwzględnie nieważna na podstawie art. 58 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 26 listopada 2002 r., V CKN 1445/00, G. Bieniek, S. Dąbrowski, M. Sychowicz)

*

art. 58 k.c., ustawa z 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz.U. Nr 147, poz. 713 ze zm.)

Umowa dzierżawy obwodu łowieckiego, zawarta bez wniosku zarządu wojewódzkiego Polskiego Związku Łowieckiego (art. 29 ust. 1 ustawy z 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie, Dz.U. Nr 147, poz. 713 ze zm.), jest nieważna.

(wyrok z dnia 19 grudnia 2002 r., II CKN 978/00, H. Pietrkowski, E. Skowrońska-Bocian, K. Zawada)

*

art. 77 k.c.

Złożenie przez strony, przy pomocy faksu oświadczeń woli o zmianie zawartej na piśmie umowy, spełnia wymogi art. 77 k.c., jeżeli dotyczyło umowy, dla ważności której ustawa nie wymaga formy pisemnej.

(wyrok z dnia 6 listopada 2002 r., I CKN 1158/00, I. Gromska-Szuster, M. Kocon, H. Pietrkowski)

*

art. 87 k.c.

Działanie banku kredytującego, polegające na żądaniu restrukturyzacji uzyskanego wcześniej a niespłaconego kredytu i uzależnianie od spełnienia tego wymagania, udzielenia dalszego kredytu nie może być poczytane za groźbę w rozumieniu art. 87 k.c.

(wyrok z dnia 19 grudnia 2002 r., II CKN 1075/00, M. Bączyk, Z. Strus,
M. Wysocka)

Zagrożenie rozwiązania umowy w wyniku wykonania uprawnienia kształtującego (odstąpienia od umowy, wypowiedzenia umowy) uzasadnione tym, że druga strona umowy nie wykonuje lub nienależyte wykonuje obowiązki wynikające z umowy, nie jest działaniem bezprawnym w rozumieniu przepisu art. 87 k.c.

(wyrok z dnia 19 grudnia 2002 r., II CKN 1076/00, M. Bączyk, Z. Strus,
M. Wysocka)

*

art. 123 k.c.

Wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego przerywa bieg przedawnienia roszczenia nim objętego (art. 123 § 1 pkt 1 k.c. i art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, Dz.U. Nr 140, poz. 939 ze zm.).

(wyrok z dnia 15 listopada 2002 r., II CKN 986/00, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek, M. Grzelka)

*

art. 145 k.c.

Gruntami sąsiednimi w rozumieniu art. 145 § 1 k.c. są nie tylko grunty pozostające w fizycznej styczności z nieruchomością na potrzeby której służebność drogi koniecznej zostaje ustanowiona, lecz także grunty tak względem tej nieruchomości usytuowane, że zachodzi gospodarcza konieczność przeprowadzenia przez nie dojazdu do drogi publicznej lub do budynków gospodarczych.

(postanowienie z dnia 8 listopada 2002 r., III CKN 1479/00, T. Domińczyk,
Z. Kwaśniewski, Z. Strus).

*

art. 361 k.c.

Szkoda ma charakter dynamiczny. Obok pierwotnego mogą się następnie pojawić dalsze pozostające w normalnym związku przyczynowym ze zdarzeniem

uzasadniającym odpowiedzialność odszkodowawczą uszczerbki majątkowe, zarówno o charakterze utraconych korzyści, jak strat.

(wyrok z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1325/00, T. Domińczyk, I. Koper, K. Zawada)

Normalnym następstwem śmierci męża powódki w wypadku komunikacyjnym jest szkoda równa wartości jego pracy, którą świadczyłby przy prowadzonej budowie domu, gdyby nie śmierć. Nie jest normalnym następstwem szkoda spowodowana podwyżką cen materiałów budowlanych między datą wypadku a kontynuowaniem budowy po wypadku.

(wyrok z dnia 12 grudnia 2002 r., II CKN 1018/00, H. Ciepła, J. Frąckowiak, H. Wrzeszcz)

*

art. 446 k.c.

Śmierć małoletniego dziecka może – w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. – stanowić przyczynę znacznego pogorszenia sytuacji życiowej jego rodziców także wówczas, gdy ich cierpienia psychiczne osłabiły aktywność życiową, powodując utratę możliwości polepszenia warunków życia w przyszłości lub konieczność ograniczenia planów życiowych.

(wyrok z dnia 15 października 2002 r., II CKN 985/00, H. Ciepła, B. Czech, H. Pietrkowski)

*

art. 451 k.c.

Jeżeli dłużnik nie wskazał, który z długów chce zaspokoić (art. 451 § 2 k.c.), o zaliczeniu na poczet określonego długu decyduje wierzyciel przez dokonanie zarachowania w pokwitowaniu, które dłużnik powinien otrzymać natychmiast, z chwilą spełnienia świadczenia.

(wyrok z dnia 27 listopada 2002 r., I CKN 1331/00, B. Czech, I. Koper, T. Wiśniewski)

*

art. 548 k.c.

Zapewnienie kupującemu możliwości odebrania nabytej rzeczy nie wystarcza do przyjęcia, że rzecz została kupującemu wydana ze skutkami wynikającymi z art. 548 k.c.

(wyrok z dnia 26 listopada 2002 r., V CKN 1418/00, G. Bieniek, S. Dąbrowski, M. Sychowicz)

*

art. 647 k.c., art. 627 k.c.

Jeżeli strona twierdzi, że zawarta umowa jest umową o roboty budowlane (art. 647 k.c.), powinna wykazać, że umowa zawiera cechy pozwalające na takie jej zakwalifikowanie (art. 6 k.c.). W razie nie wykazania tego, prawidłowe jest uznanie, iż jest to umowa o dzieło.

(wyrok z dnia 6 listopada 2002 r., III CKN 997/00, J. Górowski, M. Sychowicz, T. Żyznowski)

*

art. 662 k.c.

Wynajmujący nie ma obowiązku zawierać umowę *auto casco* ubezpieczenia samochodu będącego przedmiotem najmu (art. 662 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 20 listopada 2002 r., II CKN 1028/00, B. Czech, J. Górowski, M. Kocon)

*

art. 805 k.c.

W razie ustalenia, że ubezpieczający poniósł szkodę, albowiem nie odzyska środków wyłożonych na podatek VAT naliczony przy zakupie towarów, następnie skradzionych mu, które (środki) odzyskałby przy sprzedaży tych towarów, ubezpieczyciel ma obowiązek wypłacić odszkodowanie odpowiadające co do wysokości podatkowi VAT (art. 805 § 2 pkt 1 k.c.).

(wyrok z dnia 5 grudnia 2002 r., III CKN 1029/99, B. Czech, I. Koper, K. Zawada)

*

art. 811 k.c., art. 809 k.c.

Obowiązek ubezpieczyciela wynikający z art. 811 § 1 k.c. powstaje jedynie w razie niekorzystnej dla ubezpieczającego relacji między treścią dokumentu

ubezpieczenia (art. 809 § 1 k.c.), a treścią postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia lub treścią złożonej przez ubezpieczającego oferty

(wyrok z dnia 8 listopada 2002 r., III CKN 30/01, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski, Z. Strus)

*

art. 819 k.c.

Roszczenie o zapłatę renty z umowy ubezpieczenia przedawnia się z upływem 3 lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie objęte ubezpieczeniem (art. 819 § 1 i 2 w zw. z art. 805 § 2 pkt 2 k.c.).

(wyrok z dnia 7 listopada 2002 r., II CKN 975/00, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek, M. Grzelka)

*

art. 835 k.c.

Przyjęcie przez agencję celną samochodu podlegającego odprawie celnej wraz z kluczami, dokumentami auta oraz wskazanie parkingu, na którym miało ono pozostawać aż do dokonania odprawy, powoduje zawarcie – obok umowy zlecenia – umowy przechowania.

(wyrok z dnia 25 września 2002 r., I CKN 979/00, T. Bielska-Sobkowicz, I. Koper, Z. Strus)

*

art. 835 k.c., art. 389 k.c.

Okoliczność, że w umowie zatytułowanej „umowa o przechowanie” strony wyraziły wolę oddawania depozytariuszowi przez deponenta rzeczy określonego rodzaju w przyszłości w celu ich utrzymywania w stanie nie pogorszonym nie przesądza o tym, że strony zawarły umowę przedwstępną przechowania (art. 389 k.c.).

(wyrok z dnia 30 października 2002 r., V CKN 1267/00, G. Bieniek, M. Grzelka, E. Skowrońska-Bocian)

*

art. 840 k.c.

Zmiana sposobu prowadzenia działalności gospodarczej i związana z tym zmiana właściciela chłodni może być w świetle art. 840 k.c. uznana za

okoliczność zmuszającą dotychczasowego przechowawcę do oddania rzeczy innej osobie.

(wyrok z dnia 25 września 2002 r., I CKN 972/00, T. Bielska-Sobkowicz, I. Koper, Z. Strus)

*

art. 844 k.c.

Żądanie odebrania rzeczy zgłoszone składającemu przez przechowawcę w okolicznościach, o których mowa w art. 844 § 2 zdanie drugie k.c., nie wpływa na ocenę ryzyka z tytułu przypadkowej utraty lub uszkodzenia przechowywanej rzeczy.

(wyrok z dnia 19 grudnia 2002 r., II CKN 1330/00, M. Bączyk, Z. Strus, M. Wysocka)

*

art. 56 k.r.o.

Nie zasługuje na aprobatę odmowa zgody na rozwód, która służy tylko chęci zmanifestowania przewagi nad małżonkiem domagającym się orzeczenia rozwodu i przeszkodzeniu w ułożeniu sobie przez niego życia osobistego (art. 56 § 3 k.r.o.).

(wyrok z dnia 21 listopada 2002 r., III CKN 665/00, A. Górski, M. Grzelka, B. Myszka)

W razie ustalenia istnienia materialnoprawnych przesłanek orzeczenia rozwodu (art. 56 k.r.o.) nie mają – dla uwzględnienia powództwa – znaczenia motywy, które skłoniły powoda do wytoczenia powództwa (np. „ucieczka” przed wierzycielami pozwanego).

(wyrok z dnia 5 grudnia 2002 r., III CKU 47/98, B. Czech, I. Koper, K. Zawada)

*

dekret z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (jedn. tekst: Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.)

1. Nie można podzielać poglądu o braku mocy obowiązującej dekretu z dnia 6 września 1946 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (jedn. tekst: Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.) jako „nieaktu”, ponieważ przepisy tego dekretu były stosowane, a wywołane przez nie skutki prawne – respektowane przez

ustawodawcę w drodze nowelizacji tego dekretu oraz ustawowych odesłań do jego unormowań.

2. Zgłoszenie przez obywatela polskiego w czasie między dniem 1 września 1939 r. a dniem 9 maja 1945 r. przynależności do narodowości niemieckiej nie było równoznaczne z zaliczeniem danej osoby do kategorii obywateli polskich narodowości niemieckiej w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. b dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (jedn. tekst: Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.).

3. Przez nieruchomości ziemską, o której mowa w art. 2 dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (jedn. tekst: Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.), należy rozumieć nieruchomości o charakterze rolniczym, która była lub mogła być wykorzystana do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej, zwierzęcej i sadowniczej.

(wyrok z dnia 5 listopada 2002 r., III CKN 273/01, T. Bielska-Sobkowicz, B. Myszka, M. Wysocka)

*

ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst.: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.)

1. Gmina, która powołuje się na uprawnienia do nieruchomości wynikające z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz. 191 ze zm.), ma interes prawny w tym, aby prawo własności Skarbu Państwa zostało wpisane do księgi wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości (art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, jedn. tekst.: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

2. Osoba, która domaga się w postępowaniu sądowym ustanowienia służebności drogi koniecznej, nie ma interesu prawnego w zgłoszeniu żądania, aby w księdze wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości przez którą droga miałyby przebiegać, wpisane zostało prawo własności na rzecz innej osoby (art. 10 ust. 1 powołanej wyżej ustawy z dnia 6 lipca 1982 r.).

(wyrok z dnia 21 listopada 2002 r., III CKN 202/00, A. Górski, M. Grzelka, B. Myszka)

*

ustawa z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (jedn. tekst: Dz.U z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.)

Nałożenie w ustawie z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (jedn. tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.) na gminę obowiązku świadczenia pomocy na rzecz osoby nie objętej ubezpieczeniem zdrowotnym i pozbawionej dochodów nie stanowi podstawy żądania przez zakład opieki zdrowotnej od gminy zwrotu kosztów leczenia takiej osoby.

(wyrok z dnia 22 października 2002 r., III CKN 152/01, T. Bielska-Sobkowicz, M. Wysocka, M. Kocon)

*

ustawa z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.)

Pomiędzy przepisami art. 80 ust. 1 i art. 103 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) nie zachodzi stosunek *lex generalis* i *lex specialis*.

(wyrok z dnia 13 listopada 2002 r., I CKN 1217/00, A. Górski, H. Wrzeszcz, M. Wysocka)

prawo cywilne procesowe

art. 17 k.p.c., art. 392¹ k.p.c.

Roszczenia negatywne właściciela nieruchomości o zaniechanie immisji (art. 222 § 2 k.c. w związku z art. 144 k.c.) ma charakter majątkowy.

(postanowienie z dnia 19 grudnia 2002 r., V CZ 162/02, A. Górski, L. Walentynowicz, H. Wrzeszcz)

*

art. 19 k.p.c., art. 20 k.p.c.

W razie dochodzenia obok świadczenia głównego skapitalizowanych odsetek od tego świadczenia, tj. zsumowanych odsetek za określony czas, od

których zażądano zasądzenia dalszych odsetek (art. 482 § 1 k.c.), wartością przedmiotu sporu (zaskarżenia) jest suma wartości świadczenia głównego i skapitalizowanych odsetek (art. 19 § 1 k.p.c.). Artykuł 20 k.p.c. w tym wypadku nie ma zastosowania.

(postanowienie z dnia 26 listopada 2002 r., V CZ 153/02, G. Bieniek, S. Dąbrowski, M. Sychowicz)

*

art. 23 k.p.c., art. 392¹ k.p.c.

W sprawie o wstąpienie w stosunek najmu po zmarłym najemcy mieszkania komunalnego do obliczenia wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) mają zastosowanie przesłanki ustanowione w art. 23 k.p.c.

(postanowienie z dnia 19 grudnia 2002 r., V CZ 186/02, A. Górski, L. Walentynowicz, H. Wrzeszcz)

*

art. 109 k.p.c.

Przez spis kosztów, o którym mowa w art. 109 k.p.c., należy rozumieć oddzielne pismo, obejmujące wyliczenie poszczególnych pozycji składających się na ogólną sumę kosztów.

(postanowienie z dnia 15 listopada 2002 r., II CK 134/02, B. Myszka)

*

art. 136 k.p.c.

Przepis art. 136 § 2 k.p.c. nie ma zastosowania przy doręczaniu adwokatowi lub radcy prawnemu ustanowionemu z urzędu pierwszego pisma procesowego w następstwie skargi o wznowienie postępowania.

(postanowienie z dnia 4 grudnia 2002 r., V CZ 164/02, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, B. Myszka)

*

art. 199 § 1 k.p.c., art. 59 Prawa upadłościowego

Nie ma podstaw do odrzucenia na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. pozwu o zwrot świadczenia wzajemnego oddzielonego w masie upadłości od innego majątku lub o zwrot świadczenia wzajemnego nie oddzielonego w masie upadłości od innego majątku, którym masa się wzbogaciła (art. 59 § 2 zdanie pierwsze Prawa upadłościowego). O tym, czy powód domaga się zwrotu

świadczenia wzajemnego oddzielonego w masie upadłości od innego majątku lub zwrotu świadczenia wzajemnego nie oddzielonego w masie upadłości od innego majątku, którym masa się wzbogaciła, rozstrzyga wyłącznie treść żądania pozwu i przytoczone na jego poparcie twierdzenia; nie może tu mieć natomiast żadnego znaczenia ocena zasadności żądania pozwu.

(postanowienie z dnia 18 października 2002 r., V CK 225/02, Z. Kwaśniewski, L. Walentyłowicz, K. Zawada)

*

art. 355 k.p.c.

Utrata zdolności sądowej przez spółkę z o.o. prowadzi do umorzenia postępowania kasacyjnego, jeżeli nie wchodzi w grę następstwo prawne innej osoby.

(postanowienie z dnia 16 grudnia 2002 r., I CKN 639/00, F. Barczewska, J. Gudowski, T. Wiśniewski)

*

art. 378 k.p.c.

Wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji oznacza zarówno zakaz wykraczania przez sąd apelacyjny poza te granice, jak też nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków.

(wyrok z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1348/00, T. Domińczyk, I. Koper, K. Zawada)

*

art. 379 k.p.c., ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz. 535 ze zm.)

Potrzeba ustanowienia adwokata z urzędu – w rozumieniu art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz. 535 ze zm.) – zachodzi w sytuacji, w której osoba chora psychicznie zeznaje chaotycznie z tendencją do zmienności i nie potrafi sama wskazać środków dowodowych. Oddalenie wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu w takim stanie uzasadnia zarzut nieważności postępowania.

(postanowienie z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, H. Ciepla, J. Frąckowiak, H. Wrzeszcz)

*

art. 380 k.p.c.

Postanowienie sądu drugiej instancji odmawiające w części zwolnienia od opłaty sądowej nie należy do kategorii postanowień, o których mowa w art. 380 k.p.c.

*(postanowienie z dnia 8 listopada 2002 r., III CZ 104/02, T. Domińczyk,
Z. Kwaśniewski, Z. Strus)*

*

art. 390 k.p.c.

Postanowienie o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego może być podjęte przez sąd odwoławczy tylko w składzie sądu, który jest właściwy do rozpoznania sprawy.

*(postanowienie z dnia 21 listopada 2002 r., III CZP 74/02, A. Górski,
M. Grzelka, B. Myszka)*

*

393¹ k.p.c.

Stawianie w kasacji zarzutów dotyczących postępowania przed sądem pierwszej instancji nie jest bezwzględnie wyłączone, muszą być one jednak, dla swej skuteczności, połączone z zarzutami skierowanymi przeciwko sądowi odwoławczemu. Skarżący powinien w takiej sytuacji wykazywać, że wprawdzie konkretne uchybienie procesowe zostało popełnione przez sąd pierwszej instancji, jednakże – mimo wyknięcia uchybienia w apelacji – sąd drugiej instancji, z naruszeniem przepisów normujących postępowanie apelacyjne, uchybienia tego nie wziął pod rozwagę lub nieprawidłowo ocenił, co mogło mieć wpływ na wynik sprawy.

*(postanowienie z dnia 4 października 2002 r., III CKN 584/99, J. Gudowski,
J. Frąckowiak, I. Gromska-Szuster)*

*

art. 393¹ k.p.c.

Ustalenie przez sąd treści ogólnych pojęć prawnych, np. dobrej czy złej wiary, przesłanki posiadania samoistnego albo zależnego, może być kwestionowane w ramach podstawy kasacyjnej naruszenia prawa materialnego.

(postanowienie z dnia 20 listopada 2002 r., II CKN 1492/00, B. Czech, J. Górowski, M. Kocon)

*

art. 393³ k.p.c.

Kasacja wnoszona w sprawie o uchylenie uchwały zebrania przedstawicieli członków spółdzielni dotyczącej ich praw majątkowych powinna zawierać oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia z mocy art. 393³ § 2 k.p.c.

(postanowienie z dnia 8 listopada 2002 r., III CKN 568/01, T. Domińczyk, Z. Kwaśniewski, Z. Strus)

Powołanie się przez stronę na to, że jedyną możliwością zakwestionowania orzeczenia sądu drugiej instancji jest wniesienie kasacji, nie stanowi przedstawienia okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji w rozumieniu art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.

(postanowienie z dnia 13 listopada 2002 r., I CZ 141/02, A. Górski, H. Wrzeszcz, M. Wysocka)

Oznaczenie zaskarżonego orzeczenia sądu drugiej instancji następuje przez wskazanie sądu, który je wydał, jego sygnatury, daty wydania, nazwisk stron (bądź ich nazwy) i przedmiotu sprawy (art. 393³ § 1 pkt 1 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 12 grudnia 2002 r., V CZ 157/02, T. Domińczyk, J. Górowski, H. Pietrkowski)

*

art. 393⁵ k.p.c.

Sąd drugiej instancji jest uprawniony na podstawie art. 393⁵ k.p.c. do kontroli, czy kasacja spełnia wszystkie wymogi ustanowione w art. 393³ k.p.c., a więc zarówno wymogi konstrukcyjne, jak i wymogi formalne.

(postanowienie z dnia 19 grudnia 2002 r., V CZ 171/02, A. Górski, L. Walentynowicz, H. Wrzeszcz)

*

art. 399 k.p.c.

Niedopuszczalna jest skarga o wznowienie postępowania od postanowienia Sądu Najwyższego o odmowie przyjęcia kasacji do rozpoznania (art. 393⁷ § 1 w związku z art. 393 § 1 k.p.c.).

*(postanowienie z dnia 6 listopada 2002 r., III CO 6/02, J. Górski
M. Sychowicz, T. Żyznowski)*

*

art. 442 k.p.c.

W sprawie o rozwód, jeżeli pozwany uznaje żądanie pozwu, a małżonkowie nie mają wspólnych małoletnich dzieci, sąd może, w myśl art. 442 k.p.c., ograniczyć postępowanie dowodowe do przesłuchanie stron. Nie zwalnia to jednak sądu od ustalenia okoliczności dotyczących rozkładu pożycia, a w razie uznania powództwa – także przyczyn, które skłoniły do tego stronę pozwaną.

(wyrok z dnia 5 grudnia 2002 r., III CKU 47/98, B. Czech, I. Koper, K. Zawada)

*

art. 479¹ k.p.c.

Roszczenia uzupełniające przedsiębiorcy, związane z zarządem nieruchomości, pozostają w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej, jeżeli przedmiotem działalności jest zarząd tą nieruchomością.

(postanowienie z dnia 6 listopada 2002 r., III CK 374/02, J. Gudowski)

*

art. 519¹ k.p.c., art. 393¹⁸ k.p.c.

Orzeczenia sądu drugiej instancji, wydane w postępowaniu nieprocesowym, nie rozstrzygające co do istoty sprawy, inne niż wymienione w art. 519¹ § 1 k.p.c., mogą być zaskarżone do Sądu Najwyższego, jeżeli odpowiadają wymogom przewidzianym w art. 393¹⁸ w związku z art. 13 § 2 k.p.c., tylko w drodze zażalenia.

(postanowienie z dnia 8 listopada 2002 r., II CK 95/02, K. Zawada)

*

art. 523 k.p.c.

Sąd Najwyższy, który oddalił kasację od orzeczenia sądu drugiej instancji, oddalającego wniosek o zasiedzenie, nie jest właściwy do rozpoznania wniosku złożonego przez wnioskodawcę na podstawie art. 523 k.p.c.

*(postanowienie z dnia 19 grudnia 2002 r., V CO 24/02, A. Górski,
L. Walentyłowicz, H. Wrzeszcz)*

*

art. 769 k.p.c.

Środkami za pomocą których poszkodowany może zapobiec szkodzie, w znaczeniu art. 769 § 1 k.p.c., są środki prawne przewidziane w części egzekucyjnej kodeksu postępowania cywilnego.

*(wyrok z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1347/00, T. Domińczyk, I. Koper,
K. Zawada)*

*

art. 1025 k.p.c.

Plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości, sporządzony po dniu 1 stycznia 1998 r., powinien uwzględniać nową treść art. 1025 § 1 k.p.c., także wtedy, gdy postępowanie egzekucyjne wszczęto na podstawie bankowego tytułu wykonawczego przed tym dniem.

*(postanowienie z dnia 11 lipca 2002 r., IV CKN 1213/00, T. Bielska-Sobkowicz,
Z. Kwaśniewski, Z. Strus)*

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2003, NR 7-8

Przewidziane w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. wymaganie jest spełnione także wtedy, gdy skarżący przedstawi jako okoliczności uzasadniające rozpoznanie kasacji, że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo lub zachodzi nieważność postępowania.

(uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego: Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz Izby Cywilnej z dnia 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02, T. Ereciński, W. Sanetra, F. Barczewska, M. Bączyk, K. Bednarczyk, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek, H. Ciepła, B. Czech, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, T. Flemming-Kulesza, J. Frąckowiak, K. Gonera, J. Górowski, A. Górski, I. Gromska-Szuster, M. Grzelka, J. Gudowski, J. Iwulski, K. Jaśkowski, A. Kijowski, M. Kocon, I. Koper, R. Kuczyński, J. Kuźniar, J. Kwaśniewski, Z. Kwaśniewski, B. Myszka, Z. Myszka, H. Pietrkowski, J. Skibińska-Adamowicz, E. Skowrońska-Bocian, Z. Strus, M. Sychowicz, H. Szurgacz, M. Tyszel, B. Wagner, L. Walentyłowicz, A. Wasilewski, T. Wiśniewski, A. Wróbel, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, K. Zawada, T. Żyznowski, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 92)

*

Dopuszczalne jest zniesienie współwłasności na mocy orzeczenia sądowego przez ustanowienie odrębnej własności lokali w budynku wielomieszkaniowym, położonym na gruncie gminy, stanowiącym przedmiot współużytkowania wieczystego tej gminy oraz innych osób, które udziały we współużytkowaniu nabyły wraz z udziałami we współwłasności budynku.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 29 października 2002 r., III CZP 47/02, T. Ereciński, G. Bieniek, M. Grzelka, J. Gudowski, E. Skowrońska-Bocian, Z. Strus, T. Wiśniewski, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 93)

*

Sąd zawiesza postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w sprawie o świadczenia z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy

pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, jeżeli w stosunku do pozwanego zakładu ubezpieczeń zostało wszczęte postępowanie upadłościowe.

(uchwała z dnia 24 maja 2002 r., III CZP 25/02, I. Koper, Z. Kwaśniewski, H. Wrzeszcz, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 94)

*

Sąd, kierując do komornika polecenie egzekucyjne, ma obowiązek ponieść opłatę określoną w art. 45 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.).

(uchwała z dnia 12 czerwca 2002 r., III CZP 34/02, M. Kocon, E. Skowrońska-Bocian, M. Sychowicz, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 95)

*

Umowa sprzedaży działki gruntu, wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego, przekazanego Państwu na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 sierpnia 1983 r., na której wzniesiono budynki, zawarta z naruszeniem, przewidzianego w art. 6 ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym (Dz.U. Nr 10, poz. 53), prawa właścicieli budynków do nieodpłatnego nabycia własności działki, jest nieważna.

(uchwała z dnia 26 czerwca 2002 r., III CZP 37/02, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 96)

*

Postanowienie o ustanowieniu drogi koniecznej nie jest tytułem egzekucyjnym podlegającym zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności.

(uchwała z dnia 26 czerwca 2002 r., III CZP 38/02, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 97)

*

Spółka prawa handlowego, o której mowa w art. 13a ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych (Dz.U. Nr 162, poz. 1112 ze zm.), jest zobowiązana do ponoszenia kosztów postępowania na zasadach określonych w art. 97 ust. 3 zdanie drugie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo

geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 27, poz. 96 ze zm.) tylko wtedy, gdy jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 6 pkt 6 tej ustawy.

(uchwała z dnia 25 lipca 2002 r., III CZP 46/02, B. Myszka, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 98)

*

Komornik, który na podstawie art. 773 k.p.c. przejął dalsze prowadzenie egzekucji świadczenia pieniężnego stwierdzonego administracyjnym tytułem wykonawczym, pobiera od dłużnika – na zasadach określonych w art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) – całą opłatę egzekucyjną w wysokości przewidzianej w art. 49 tej ustawy.

(uchwała z dnia 22 października 2002 r., III CZP 61/02, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, B. Myszka, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 99)

*

Nie jest dopuszczalna droga sądowa dla dochodzenia przez komornika od wierzyciela nieuiszczonej opłaty egzekucyjnej za wykonanie zabezpieczenia.

(uchwała z dnia 22 października 2002 r., III CZP 65/02, M. Wysocka, T. Bielska-Sobkowicz, B. Myszka, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 100)

*

Właściwy organ może żądać zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie po jej waloryzacji, w wypadku zbycia lokalu mieszkalnego przez osobę bliską spadkodawcy przed upływem terminu określonego w art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 741 ze zm.) na rzecz osoby nie będącej bliską zbywcy w rozumieniu tej ustawy.

(uchwała z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP 59/02, M. Sychowicz, J. Górowski, T. Żyznowski, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 101)

*

Spółka cywilna nie ma zdolności upadłościowej.

(uchwała z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP 67/02, M. Sychowicz, J. Górowski, T. Żyznowski, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 102)

*

Dopuszczalna jest skarga na wyrok zespołu arbitrów przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych, wydany na podstawie art. 92a ustawy z dnia 10

czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664 ze zm.) w związku z § 18 i 20 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1999 r. w sprawie regulaminu postępowania przy rozpatrywaniu odwołań w sprawach o udzielenie zamówień publicznych (Dz.U. Nr 73, poz. 815 ze zm.), wyłącznie w przedmiocie kosztów postępowania.

(uchwała z dnia 6 listopada 2002 r., III CZP 68/02, M. Sychowicz, J. Górowski, T. Żyżnowski, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 103)

*

Okolicznościami uzasadniającymi rozpoznanie kasacji (art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c.) są tylko takie okoliczności (art. 393 § 1 pkt 1 i 2 oraz § 2 k.p.c.), które Sąd Najwyższy może wziąć pod uwagę przy rozpoznawaniu kasacji.

(postanowienie z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CZ 22/02, M. Sychowicz, B. Czech, T. Domińczyk, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 104)

*

Członek rady nadzorczej spółki akcyjnej mógł być na podstawie przepisów kodeksu handlowego odwołany przez walne zgromadzenie w każdym czasie.

(wyrok z dnia 7 maja 2002 r., I CKN 832/00, T. Wiśniewski, J. Frąckowiak, M. Wysocka, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 105)

*

Prawo osobistej kontroli określone w art. 205 k.h. nie jest prawem szczególnym przyznanym w umowie poszczególnym wspólnikom, a tym samym nie należy do praw przyznaných osobiście wspólnikowi w rozumieniu art. 237 § 3 k.h.

(wyrok z dnia 7 maja 2002 r., I CKN 842/00, T. Wiśniewski, J. Frąckowiak, M. Wysocka, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 106)

*

Małżonek osoby, która została powołana do spadku w testamencie ustnym, nie jest osobą trzecią w rozumieniu art. 952 § 2 k.c.

(postanowienie z dnia 10 maja 2002 r., IV CKN 1044/00, I. Gromska-Szuster, T. Domińczyk, M. Sychowicz, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 107)

*

Umowa zobowiązująca dostawcę i odbiorcę do przestrzegania wyłączności drugiej strony może być podstawą roszczenia odszkodowawczego o utracone korzyści także wówczas, gdy szczegółowe warunki dostawy (rodzaj świadczeń, ilość i cena) miały być uzgodnione w odrębnych porozumieniach.

(wyrok z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 857/00, Z. Strus, T. Bielska-Sobkowicz, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 108)

*

Niedopuszczalne jest zmniejszenie kary umownej na podstawie art. 5 k.c.
(wyrok z dnia 22 maja 2002 r., I CKN 1567/99, S. Dąbrowski, T. Domińczyk, Z. Strus, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 109)

*

1. Przewidziane w art. 124 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.) odnowienie i przedłużenie zakresu ochrony autorskich praw majątkowych dotyczy tylko takich praw, które według ustawy z dnia 10 lipca 1952 r. o prawie autorskim (Dz.U. Nr 34, poz. 234 ze zm.) przysługiwały twórcy, lecz na skutek upływu czasu wygasły.

2. Jeżeli na pocztówkach fotograficznych twórca umieścił zastrzeżenie swego prawa autorskiego (art. 2 § 1 ustawy z dnia 10 lipca 1952 r. o prawie autorskim, Dz.U. Nr 34, poz. 234 ze zm.), to egzemplarze drukowane później są przedmiotem prawa autorskiego także wtedy, gdy nie zostały opatrzone takim zastrzeżeniem. W tej sytuacji na twórcy spoczywa ciężar dowodu, że naruszciciel wiedział o istnieniu jego zastrzeżonego prawa.

(wyrok z dnia 6 czerwca 2002 r., I CKN 654/00, A. Górski, M. Bącznyk, I. Gromska-Szuster, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 110)

*

Sąd prowadzący rejestr czasopism nie jest uprawniony do rozstrzygnięcia sporu o to, kto jest wydawcą oraz komu przysługują prawa do tytułu prasowego.

(postanowienie z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1040/00, I. Koper, H. Wrzeszcz, M. Wysocka, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 111)

*

W sprawach przeciwko Skarbowi Państwa o zwrot równowartości mienia (art. 10 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń

wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.), Skarb Państwa reprezentuje, także po wejściu w życie ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (jedn. tekst: Dz.U. z 1999 r. Nr 82, poz. 928 ze zm.), Minister Finansów.

(wyrok z dnia 4 lipca 2002 r., I CKN 874/00, T. Domińczyk, J. Frąckowiak, H. Pietrkowski, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 112)

*

Zasadność kwestionowanej przez współwłaściciela wysokości obciążających go wydatków i innych ciężarów, a także powinności biernego zachowania się, określonych przez sąd orzekający na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903), podlega ocenie według przepisów kodeksu cywilnego o współwłasności.

(postanowienie z dnia 30 lipca 2002 r., IV CKN 1226/00, T. Żyznowski, M. Bączyk, Z. Strus, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 113)

WSPOMNIENIA I REFLEKSJE

MARIAN SŁONIEWSKI

Moja droga do Sądu Najwyższego

Moja droga do Sądu Najwyższego była długa; była wynikiem splotu różnych okoliczności, a nawet dziełem przypadku. Chciałem jednak mocno podkreślić, że możliwość kandydowania, a w konsekwencji wyboru na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego otworzyły mi zmiany ustrojowe, jakie zostały zapoczątkowane po wyborach do Sejmu i Senatu w czerwcu 1989 r. Jeżeli zaś chodzi o przypadek, to chciałem wyjaśnić, że gdybym wygrał wybory na kandydata na Prezesa Sądu Wojewódzkiego, względnie Wiceprezesa tegoż sądu, które miały miejsce w styczniu i lutym 1990 r., to przypuszczalnie nie zgłosiłbym swojej kandydatury na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego.

Po zmianach ustrojowych, zapoczątkowanych w 1989 r., zmierzających m.in. do zapewnienia niezależności sądów i niezawisłości sędziów, postanowiłem – jako szczerzy zwolennik zmian – wziąć udział w wyborach na kandydatów na stanowisko prezesa Sądu Wojewódzkiego, a następnie wiceprezesa ds. cywilnych tego Sądu, gdyż marzyło mi się, że po wyborze na którekolwiek z tych stanowisk będę mógł dopilnować realizacji ustaleń przyjętych przy Okrągłym Stole w zakresie reformy wymiaru sprawiedliwości. Moje zamiary, których nie tałem, a także przynależność w latach 1980/81 do NSZZ „Solidarność”, przypuszczalnie nie wszystkim kolegom sędziom się podobały, stąd też we wspomnianych wyborach nie uzyskałem zadowalających wyników.

Ponadto, w czasie wyboru kandydatów na stanowiska wiceprezesów Sądu Wojewódzkiego zorientowałem się, że bez względu na uzyskany we wspomnianych wyborach wynik, nie zostaną przedstawiony do nominacji na to stanowisko, postanowiłem – zresztą na skutek serdecznej zachęty ze strony bardzo wielu sędziów cywilistów – zgłosić swoją kandydaturę na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego.

Decyzja powyższa była dla mnie dość trudna, gdyż zdawałem sobie sprawę, że ewentualne powołanie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego będzie wymagało ode mnie zmiany stylu pracy, stałych dojazdów do siedziby Sądu Najwyższego, kłopotów związanych z zakwaterowaniem w Warszawie itp., ale w wytworzonej sytuacji musiałem podjąć taką decyzję, nie bardzo zresztą wierząc, że wniosek mój odniesie sukces.

Tym razem jednak szczęście mi dopisało i z dniem 1 lipca 1990 r. zostałem powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Ponieważ w lipcu i pierwszej połowie sierpnia 1990 r. postanowiłem wykorzystać należny mi urlop wypoczynkowy, w Sądzie Najwyższym zacząłem orzekać dopiero w drugiej połowie sierpnia tego roku. Wcześniej umówiłem się z kolegami, że na pierwsze posiedzenie przedsesyjne przyjadę dopiero rannym ekspresem z Katowic i mogę w związku z tym trochę się spóźnić. Pech jednak chciał, że w tym dniu ekspres, jadący chyba z Poznania do Warszawy, uległ poważnej katastrofie na stacji Warszawa-Ursus, w której zginęli pasażerowie. W konsekwencji ekspres z Katowic, którym jechałem, spóźnił się kilkadziesiąt minut. Ten pechowy początek orzekania w Sądzie Najwyższym kosztował mnie bardzo wiele nerwów.

Pamiętam do dziś, że na to pierwsze posiedzenie dostałem trzy sprawy, z których dwie nie przedstawiały większego problemu prawnego, za to trzecia dotyczyła katastrofy morskiej i jej „rozgryzienie” wymagało bardzo dużego nakładu pracy. Sprawa była bowiem bardzo skomplikowana pod względem faktycznym (chodziło o katastrofę morską, w wyniku której zatonął statek towarowy z nie do końca wiadomych przyczyn), a zwłaszcza prawnym. Wymagała przede wszystkim zapoznania się z kodeksem morskim, z którym wcześniej nigdy się nie zetknąłem, literaturą przedmiotu oraz orzecznictwem Sądu Najwyższego, które zresztą było bardzo skąpe i nie odnosiło się wprost do „mojej” sprawy. Mimo tych trudności sprostałem zadaniu i koledzy (obaj byli już doświadczonymi i wieloletnimi sędziami Sądu Najwyższego) wniosek mój co do ewentualnego kierunku rozstrzygnięcia tej sprawy zaakceptowali.

Okoliczność, że w lipcu i pierwszej połowie sierpnia 1990 r. postanowiłem wykorzystać urlop wypoczynkowy sprawiła, że zabrakło dla mnie miejsca w hotelu przy alei Szucha, należącym do Sądu Najwyższego, nazywanym powszechnie przez kolegów „kołchozem”. Ominął mnie zatem wątpliwy „zaszczyt” zamieszkiwania w tym hotelu, ale jednocześnie naraził na kłopoty ciągłego „wędrowania” po różnych

hotelach, które każdorazowo rezerwował dla mnie dział kadr, co powodowało konieczność wożenia (a ściśle noszenia) z reguły bardzo ciężkich akt (do czytania na sesję i do uzasadnienia orzeczeń), nie tylko do wspomnianych hoteli, ale także do miejsca stałego zamieszkania, czyli do Katowic.

To przypuszczalnie sprawiło, że po trzech miesiącach takiego trybu życia zachorowałem na ostrą dyskopatię, a leczenie i rehabilitacja tego schorzenia trwały kilka miesięcy. Jestem wdzięczny, że Prezes Sądu Najwyższego Stanisław Rudnicki, który kierował wówczas Izbą Cywilną, a także koledzy sędziowie, którzy z tego powodu na pewno mieli większe obciążenie, przyjęli moją nieobecność, spowodowaną chorobą z życzliwym wyrozumieniem.

Odnosząc się do przebiegu pracy w Sądzie Najwyższym chciałem podkreślić, że w tym czasie był on w zasadzie sądem rewizyjnym (rozstrzygającym przede wszystkim rewizje od orzeczeń Sądów Wojewódzkich), dlatego też – poza nielicznymi wyjątkami – rozpoznawanie tego typu spraw nie sprawiało mi poważniejszych trudności. To samo dotyczy spraw przejętych z Głównej Komisji Arbitrażowej, które wprawdzie miały swoją specyfikę, a zwłaszcza odmienny sposób zbierania materiału dowodowego, redagowania orzeczeń i ich uzasadnień, ale dla mnie orzekanie w tych sprawach, chociażby dlatego, że w swojej karierze zawodowej pracowałem przez pewien czas jako radca prawny, również nie przedstawiało większych problemów. Nie przedstawiało też dla mnie większych trudności rozpoznawanie spraw, w których zostały wniesione rewizje nadzwyczajne. Znacznie więcej trudności, zwłaszcza w początkowej fazie orzekania w Sądzie Najwyższym, sprawiało mi rozstrzyganie zagadnień prawnych i podejmowanie uchwał, i to nie tylko ze względu na ich zawłość, ale przede wszystkim inny sposób rozstrzygania i uzasadniania tego typu orzeczeń. Orzekanie w tego typu sprawach, nawet w których występował tylko problem jednostkowy, ewentualnie incydentalny (np. w kwestii pobierania czy wysokości opłat), zawsze wymagało dużego nakładu pracy, zwłaszcza analizy dotychczasowego orzecznictwa, przestudiowania stosownej literatury, a przede wszystkim bardzo ścisłego precyzowania orzeczeń (tez), a także sporządzania wyczerpującego uzasadnienia. Wymogi w tym zakresie były wysokie także dlatego, że zgodnie z przyjętą w Izbie praktyką wszystkie uchwały były publikowane w zbiorach urzędowych.

Chciałem podkreślić, że mimo iż orzekanie w Sądzie Najwyższym wymagało dużego nakładu pracy i zaangażowania, często kosztem życia prywatnego i

odpoczynku, ciągłych dojazdów do odległego miejsca stałego zamieszkania, a nawet zakwaterowania, to jednak te uciążliwości rekompensowała wspianą atmosferą, koleżeńską oraz chęć pomocy, jaka panowała w Izbie Cywilnej, i to nie tylko między sędziami powołanymi na to stanowisko po raz pierwszy w 1990 r., ale wszystkimi sędziami powołanymi wcześniej czy dopiero po tej dacie. Z tą życzliwością, a nawet wyrozumiałością spotkałem się osobiście nie tylko ze strony kolegów sędziów, ale także ze strony obu Prezesów Sądu Najwyższego Stanisława Rudnickiego i Tadeusza Erecińskiego, którzy w czasie mego orzekania w Sądzie Najwyższym kierowali pracami Izby Cywilnej.

Bardzo sobie cenię i mile wspominam serdeczne pożegnanie po przejściu w stan spoczynku, i to oficjalne, zorganizowane przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Lecha Gardockiego, i to „prywatne”, zorganizowane przez Izbę Cywilną, a więc Prezesa i kolegów sędziów. Cenię sobie także możliwość dalszego utrzymywania, przy różnych okazjach, kontaktów z tak drogim mi środowiskiem.

Marian Słoniewski, absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego, w 1953 r. – na skutek nakazu pracy – zatrudniony w przemyśle jako radca prawny. W latach 1961-1964 asesora w okręgu Sądu Wojewódzkiego w Katowicach, a następnie, w okresie 1964-1973, sędzią Sądów Powiatowych w Będzinie i w Katowicach. Od 1973 r. sędzią Sądu Wojewódzkiego w Katowicach, od 1981 r. pełniący funkcję wizytatora. W dniu 4 czerwca 1990 r. powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej, które zajmował do dnia 23 marca 1999 r.

Bardzo dobry prawnik, wyróżniający się sędzią cywilistą, wykładowca na szkoleniach aplikantów, egzaminator aplikantów radcowskich, życzliwy kolega i współpracownik.

INFORMACJE

W maju

W dniach 26 – 28 maja w Rajgrodzie koło Augustowa, w ośrodku „Knieja” nad jeziorem Rajgrodzkim, odbyła się konferencja sędziów Izby Cywilnej oraz Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych. Konferencję otworzyli Prezesi Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński oraz Walerian Sanetra, witając gościa – wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego Andrzeja Mączyńskiego, oraz biorących udział w spotkaniu sędziów Sądu Najwyższego obu Izb.

Przed południem dyskutowano na temat nowelizacji przepisów kodeksu cywilnego z lutego 2003 r., a interesujące referaty wprowadzające wygłosili sędziowie Sądu Najwyższego Józef Frąckowiak i Mirosław Bączyk. W dyskusji udział wzięli sędziowie Tadeusz Żyznowski, Gerard Bieniek, Walerian Sanetra, Zbigniew Kwaśniewski, Elżbieta Skowrońska-Bocian oraz Andrzej Mączyński.

Po południu rozpoczęto debatę na główne tematy konferencji, koncentrujące się wokół ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym. Referat pt. „Przesłanki przedstawienia zagadnienia prawnego na podstawie art. 60-61 ustawy o Sądzie Najwyższym” wygłosił sędzia Sądu Najwyższego Józef Iwulski, a koreferat – sędzia Sądu Najwyższego Henryk Pietrzkowski. W dyskusji zabrali głos sędziowie Tadeusz Ereciński, Jacek Gudowski i Zbigniew Strus.

Drugi dzień obrad, w których uczestniczył także Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Lech Gardocki, poświęcony był wykładom sędziów Sądu Najwyższego Andrzeja Wróbla pt. „Samorząd sędziów Sądu Najwyższego” oraz Andrzeja Kijowskiego pt. „Nawiązanie i ustanie stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego”. Obydwa wystąpienia wywołały interesującą, żywą dyskusję z udziałem sędziów Józefa Iwulskiego, Mirosława Bączyka, Waleriana Sanetry, Stanisława Dąbrowskiego i Jacka Gudowskiego, a także specjalisty w Sądzie Najwyższym Romana Trzaskowskiego.

Do protokołu drugiego dnia obrad dołączono referat sędziego Sądu Najwyższego Waleriana Sanetry pt. „Spór o spory kompetencyjne (między sądami

powszechnymi a sądami administracyjnymi)". Omówiono również problemy wewnętrzne i organizacyjne, a wieczorem odbyło się spotkanie przy grillu, do którego przyłączył się goście na konferencji Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego Roman Hauser.

W trzecim dniu uczestnicy konferencji wysłuchali bardzo interesującego wykładu Ryszarda Sarkowicza, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, pt. „O kodyfikacji zasad etyki sędziowskiej z amerykańskiej perspektywy”. Wystąpienie wywołało dyskusję, w której głos zabrali sędziowie Andrzej Wasilewski, Bronisław Czech, Teresa Flemming-Kulesza, Stanisław Dąbrowski oraz Józef Iwulski.

Konferencja została oceniona przez sędziów bardzo wysoko, zarówno pod względem merytorycznym, jak i organizacyjnym. Jak co roku, dopisała także pogoda.

Dane statystyczne – maj 2003 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	1709	261	189	-	41	7	39	60	42	1781
2.	CZP, w tym:	33	5	10	6	-	-	-	-	4	28
	art. 390 k.p.c.	33	5	10	6	-	-	-	-	4	28
	Skład 7-miu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	CZ	105	92	61	-	47	3	2	-	9	136
4.	CO, w tym	14	4	13	-	2	-	-	-	11	5
	art. 401 k.p.c.	6	-	4	-	-	-	-	-	4	2
	art. 45, 48 k.p.c.	8	4	11	-	2	-	-	-	9	1
5.	CA	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	1861	363	274	6	90	10	42	60	66	1950